Cena 20 gr.

Nr. 13 Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem. Rok IV

RZEMIOSŁO

TYGODNIK

Organ Związku Izb Rzemieślniczych Rzeczypospolitej Polskiej

REDAKCJA I ADMINISTRACJA WARSZAWA, UL. MAZOWIECKA 1 m. 4, TEL. 665-57

KONTO P. K. O. 6066

Warszawa, niedziela dn. 31 marca 1935 r.

UCHWALENIE NOWEJ KONSTYTUCJI

Dnia 23 marca 1935 roku, po dziesięciogodzinnych debatach Sejm uchwalił poprawki do Konstytucji wniesione przez Senat; w ten sposób nowa Konstytucja została przez ciała ustawodawcze przyjęta, a po podpisaniu przez Pana Prezydenta wejdzie w życie zastępując starą, również marcową z dnia 17. III. 1921 roku.

Przebieg tego historycznego posiedzenia Sejmu był następujący. Marszałek Sejmu dr. Kazimierz Świtalski otworzył posiedzenie o godzinie 10 m. 30 przed południem, wobec zapełnionych ław poselskich, natłoczonej galerji dla publczności oraz licznie zgromadzonvch w loży prasowej przedstawicieli prasy krajowej i zagranicznej. W posiedzeniu wziął udział Rząd z p. Premjerem prof. Kozłowskim na czele.

Następnie Pan Marszałek Świtalski udzielił głosu generalnemu referentowi Konstytucji p. Wicemarszałkowi Carowi, który stwierdza, że poprawki Senatu nie zmieniają zasadniczej koncepcji ustrojowej i mają charakter techniczno-kodyfikacyjny. Głębiej w meritum sprawy sięgają poprawki dotyczące ordynacji wyborczej do Sejmu oraz struktury organizacyjnej Senatu.

W zakresie ordynacji wyborczej Senat skreśla wśród dotychczasowych pięciu przymiotników proporcjonalność wyborów, pozostawiając powszechność, równość, tajność i bezpośredniość głosowania. Usunięcie proporcjonalności (t. zw. głosowania na listy według numerów), znajduje swe uzasadnienie w tem, że przyczynia się ono do rozdrobnienia opinji i rozbicia ciał parlamentarnych na mnóstwo frakcyj, powodując jedną z największych bolączek parlamentaryzmu, a mianowicie niezdolność wytworzenia stałej większości.

Skład Senatu, którego prawa zostały znacznie rozszerzone ustalony będzie w ustawie o ordynacji wyborczej, natomiast sama Konstytucja ściśle określa jego kompetencje. Wyrównano też kadencję Senatu z kadencją Sejmową, wychodząc głównie z tej myśli, żeby nie narażać kraju na zbyt częste wybory.

Czyniąc zadość życzeniom, które zostały wyrażone w Komisji Senackiej, Sejm godzi się na wstawienie do Konstytucji ustępu, zawierającego uprawnienia dotyczące swobody osobistej, nietylkalności mieszkania i tajemnicy listowej.

Kończąc swój referat p. Vicemarszałek Car, odczytuje parę ustępów z jednego z przemówień Marszałka Piłsudskiego, gdzie mowa jest o tem, iż pragnie On, aby wśród chaosu powojennego Polska stała się ośrodkiem kultury, w którym rządzi i obowiązuje prawo, gdzie nieuniknione starcia społeczne rozstrzyga się w myśl zasady demokratycznej, za pomocą prawa stanowionego przez wybrańców Narodu. „Najwięksi obrońcy parlamentaryzmu — dodaje mówca nie zdołają w piękniejszej formie określić zadań Sejmu.

Te idee jednak nie odrazu przeniknęły do naszego społeczeństwa i trzeba było aż wypadków majowych, aby wejść na drogę, którą wytknął Józef Piłsudski. Zdaje się, żeśmy weszli na tę drogę i sądzę, że już z niej nie zejdziemy. Sądzę, że posłowie, którzy wezmą udział w uchwaleniu tej Konstytucji spełnią swój obowiązek względem Ojczyzny i przyszłych pokoleń Narodu".

Po przemówieniu generalnego referenta zabrał głos Prezes B. B. W. R. p. Walery Sławek. Podajemy w skrócie fragmenty tego głęboko przemyślanego przemówienia

Mówca stwierdza, że szukając rozwiązań ustrojowych zgodnych z duchem Narodu, twórcy II-ej Konstytucji pragnęli z dziejów naszych uchwycić dobre i złe, twórcze i rozkładowe właściwości duszy polskiej. Poddając te właściwości ocenie krytycznej należy wydedukować, że wolność obywatelska przedwojennego, szlacheckiego społeczeństwa — ta wielka podstawa rozwoju swobodnej i twórczej myśli, uległa swoistemu zwyrodnieniu. Przerodziła się w doktrynę, która chroniła warchołów i szkodników, ogół obywateli czyniła bezradnym a Państwo bezbronnem. Krokiem ku odrodzeniu był akt Konstytucji 3 Maja 1791 roku. Miał on władzę w Państwie wzmocnić, skarb zaopatrzyć, siłę obron-

ną powiększyć. Akt ten podciągnął ku wyższemu poziomowi t. zw. stan trzeci, dając tem wyraz naszej, tak bardzo polskiej tendencji rozwojowej, naszemu poczuciu potrzeby równania ku górze. Zdradą targowicką i zbrodnią rozbiorową odrodzenie Rzeczypospolitej, jej własnych na instynkcie narodu opartych form ustrojowych i własnej myśli państwowej zostało przerwane. Na gruzach własnych form ustrojowych urasta pytanie — jakiemi drogami odwrócić klęskę.

Usiłowania poszły pod tym względem w dwóch różnych kierunkach. Jednym z nich było liczenie na cudzą pomoc, które wytwarzało nastroje wyczekiwania i pogłębiało bezradność Narodu. Była jednak na szczęście i druga linja działania: to czyn zbrojny. Najpierw insurekcja Kościuszki, jego myśl naczelna, aby lud polski, do godności obywateli podnieść, by więcej rąk uzbroić, staje się nakazem dla wszystkich późniejszych usiłowań. Równocześnie nadzieja, że pożar rewolucji francuskiej może osłabić zaborców, dzięki czemu może się wytworzyć układ sił dla Polski korzystniejszy, rokujący wyzwolenie — pociągnęła pod sztandary Napoleona tych, którzy własne ramię do rozwoju zdarzeń przyłożyć pragnęli.

Hasło czynu zbrojnego dominuje wiekowi XIX-mu. Pod tem hasłem dojrzewają krwawe bohaterskie powstania, hasła te skłaniają Polaków do udziału w ruchach rewolucyjnych niemal wszędzie tam, gdzie się one w ciągu całego wieku przejawiały.

Cóż zrobiono w odrodzonem Państwie Polskiem? Formy ustrojowe, wysuwane przez demokrację dla walki z absolutyzmem monarchów, mające ich ograniczać i krępować, przyjęto jako wytyczne przy ustalaniu zrębów ustroju Polski. Zapomniano po pierwsze, że Polska nie jest monarchją, po drugie, że to, co miało rozkładać siłę państw zaborczych nie będzie formą najlepszą dla budowania mocy państwa polskiego. Prezydenta Rzeczypospolitej pozbawiono wszelkiej władzy, Rząd uczyniono słabym, nie rozumiejąc, że za słabością rządu musi iść osłabienie Polski. Sejmowi — ciału ustawodawczemu przyznano najwyższe uprawnienia. Stworzono oligarchję partyj politycznych — współzawodniczących ze sobą o popularność i poklask — obiecujących każda w stronę swoich wyborców szereg różnych dobrodziejstw, kosztem Państwa. Zabijano w ten sposób własną zaradność społeczeństwa w borykaniu się z trudnościami powojennego życia. Zatracano elementy związku pomiędzy dobrem Państwa i dobrem jego obywateli.

Dwa naczelne zagadnienia wymagały rozstrzygnięć. Pierwsze, to zabezpieczenie Państwa przed nawrotem do nieodpowiednich rządów sejmowych, gdyż Państwo nie może być rozsadzane przez anarchję, która zaczęła się panoszyć. Drugie — to zwiększenie władzy Prezydenta Rzeczypospolitej, które znalazło swój wyraz pełny w nowej Konstytucji.

Zadania i uprawnienia naczelczelnych organów Państwa wyraźnie w Konstytucji określono. Stworzono również ramy, w których życie i jego rozwój oprzeć się będą mogły, na swobodnej twórczości społeczeństwa. Konstytucja jasno mówi, jaki ma być w Polsce stosunek obywatela do Państwa. Jeśli każdy poczuje, że Państwo jest jego dobrem, jeśli zrozumie, że po dorobku pokoleń ma dalsze budować wartości, o sile i rozwoju stanowiące, to będzie wokół siebie poszukiwał ludzi, którzyby razem z nim do pracy stanąć byli gotowi. Należy wierzyć, że wielu takich ludzi w Polsce się znajdzie.

Po przemówieniu Prezesa Sławka zarządzono przerwę obiadową, poczem wznowiono obrady. Przemawiał szereg mówców opozycyjnych, powtarzając stare i oklepane komunały. Doskonałą odprawę dali im pp. Wicemarszałek prof. Makowski i poseł Miedziński. Późnym wieczorem przystąpiono do imiennego głosowania, w rezultacie którego nowa Konstytucja została uchwalona.

* * *

Poniżej podajemy tekst nowej konstytucji w pełnem brzmieniu. Zanim przystąpimy do analizy zmian, jakie wprowadza nowa Konstytucja, które będą przedmiotem specjalnych publikacyj w następnych wydaniach naszego pisma, zatrzymamy się nad punktami, które odnoszą się do Samorządu Gospodarczego. Zagadnieniu temu poświęcone są całkowicie lub częściowo trzy artykuły: 4, 72 i 76. W artykule 4-tym powiedziano: 1) W ramach Państwa i w oparciu o nie kształtuje się życie społeczeństwa, 2) Państwo zapewnia mu swobodny rozwój a gdy tego dobro powszechne wymaga, nadaje mu kierunek lub normuje jego warunki, 3) Państwo powoła samorząd terytorjalny i gospodarczy do udziału w wykonywaniu zadań życia zbiorowego.

Art. 72-gi opiewa: 1) Administracja państwowa jest służbą publiczną, 2) Administrację państwową sprawuje: a) administracja rządowa, b) samorząd terytorjalny, c) samorząd gospodarczy.

Wreszcie Art. 76-ty zawiera postanowienia: 1) Dla poszczególnych dziedzin życia gospodarczego powołuje się samorząd gospodarczy, obejmujący izby rolnicze, przemysłowo - handlowe, rzemieślnicze, pracy, wolnych zawodów oraz inne zrzeszenia publiczno prawne. 2) Ustawy mogą łączyć izby w związki i nadawać ich osobowość publiczno-prawną. 3) Do rozważania zagadnień, dotyczących całokształtu życia gospodarczego, opinjowania o projektach ustaw gospodarczych, tudzież harmonizowania poczynań w poszczególnych gałęziach gospodarki narodowej może być ustawą powołana Naczelna Izba Gospodarcza. 4) Nadzór nad działalnością samorządu gospodarczego sprawuje Rząd przez powołane do tego organa.

Obecne formy organizacyjne rzemieślniczego samorządu gospodarczego odpowiadają już całkowicie postanowieniom nowej Konstytucji, gdyż posiada on związek Izb o charakterze publiczno-prawnym.

Natomiast pewne novum wprowadza art. 72 punkt 2-gi w tem, że samorząd gospodarczy sprawuję administrację państwową, obok administracji rządowej i samorządu terytorjalnego. W myśl tej zasady konstytucyjnej, uprawnienia Samorządu gospodarczego będą musiały być znacznie rozszerzone i uzewnętrznić się w postaci specjalnych rozporządzeń.

* * *

Wiadomość o uchwaleniu nowej Konstytucji cały kraj powitał z niezwykłym entuzjazmem. W niedzielę dnia 24 marca r. b. odbyły się w miastach i miasteczkach spontaniczne manifestacje ludności, dają-

ce wyraz radości z powodu naprawy ustroju Rzeczypospolitej.

Stolica od wczesnego rana udekorowana była flagami i zielenią, na balkonach i w oknach widniały portrety Prezydenta Rzeczypospolitej i Marszałka Piłsudskiego. Przed uroczystem nabożeństwem w Katedrze Św. Jana Pan Prezydent Rzeczypospolitej wraz z Panem Premjerem Kozłowskim przyjął Pana Marszałka Sejmu D-ra Świtalskiego, Pana Marszałka Senatu Raczkiewicza i Prezesa B. B. W. R. Walerego Sławka, którzy poinformowali Pana Prezydenta o przebiegu obrad sejmowych. Następnie odbyło się nabożeństwo, celebrowane przez ks. Kardynała Kakowskiego w obecności Pana Prezydenta Rzeczypospolitej, Rządu, posłów, senatorów i wysokich dygnitarzy państwowych. W nawie ustawiły się poczty sztandarowe organizacyj b. wojskowych oraz kilkadziesiąt sztandarów cechów.

Po nabożeństwie odbyła się olbrzymia manifestacja na rynku Starego Miasta przy udziale kilkudziesięciu tysięcy osób. Do zebranych przemówił p. Vicemarszałek Sejmu Stanisław Car, a następnie Prezydent Miasta p. Stefan Starzyński, wskazując na doniosłość historyczną obecnego momentu. Następnie odbył się pochód Krakowskiem Przedmieściem, Nowym Światem i Alejami Ujazdowskiemi do Belwederu. Powszechną uwagę zwracał kilkutysięczny tłum rzemieślników, którzy kroczyli wśród lasu sztandarów cechowych pod wodzą Prezesa, posła Antoniego Snopczyńskiego i Viceprezesa Józefa Sierakowskiego.

Do pałacu Belwederskiego udała się delgacja, która wpisała się do księgi pamiątkowej następujące oświadczenie:

„Lud Warszawy, zebrany dnia 24 marca 1935 r. na Starem Mieście z powodu radosnej nowiny o dokonaniu przez Sejm dzieła naprawy ustroju Państwa, składa Ci, Panie Marszałku hołd i oświadcza, że wiernie stać będzie na straży tego ustroju, obowiązki swoje wobec Państwa będzie godnie wykonywać, dla obrony Jego gotów poświęcić zarówno swoje życie jak i mienie".

Po dwugodzinnej defiladzie pochód został rozwiązany.

Ustawa Konstytucyjna w pełnem brzmieniu

I. RZECZPOSPOLITA POLSKA

Art. 1.

1) Państwo Polskie jest wspólnem dobrem wszystkich obywateli.

2) Wskrzeszone walką i ofiarą najlepszych swoich synów, ma być przekazywane w spadku dziejowym z pokolenia w pokolenie.

3) Każde pokolenie obowiązane jest wysiłkiem własnym wzmóc siłę i powagę Państwa.

4) Za spełnienie tego obowiązku odpowiada przed potomnością swoim honorem i swojem imieniem.

Art. 2.

1) Na czele Państwa stoi Prezydent Rzeczypospolitej.

2) Na Nim spoczywa odpowiedzialność wobec Boga i historji za losy Państwa.

3) Jego obowiązkiem naczelnym jest troska o dobro Państwa, gotowość obronną i stanowisko wśród narodów świata.

4) W Jego osobie skupia się jednolita i niepodzielna władza państwowa.

Art. 3.

1) Organami Państwa, pozostającemi pod zwierzchnictwem Prezydenta Rzeczypospolitej, są: Rząd, Sejm, Senat, Siły Zbrojne, Sądy, Kontrola Państwowa.

2) Ich zadaniem naczelnem jest służenie Rzeczypospolitej.

Art. 4.

1) W ramach Państwa i w oparciu o nie kształtuje się życie społeczeństwa.

2) Państwo zapewnia mu swobodny rozwój, a gdy tego dobro powszechne wymaga, nadaje mu kierunek lub normuje jego warunki.

3) Państwo powoła samorząd terytorjalny i gospodarczy do udziału w wykonywaniu zadań życia zbiorowego.

Art. 5.

1) Twórczość jednostki jest dźwignią życia zbiorowego.

2) Państwo zapewnia obywatelom możność rozwoju ich wartości osobistych oraz wolność sumienia, słowa i zrzeszeń.

3) Granicą tych wolności jest dobro powszechne.

Art. 6.

Obywatele winni są Państwu wierność oraz rzetelne spełnianie nakładanych przez nie obowiązków.

Art. 7.

1) Wartością wysiłku i zasług obywatela na rzecz dobra powszechnego mierzone będą jego uprawnienia do wpływania na sprawy publiczne.

2) Ani pochodzenie, ani wyznanie, ani płeć, ani narodowość nie mogą być powodem ograniczenia tych uprawnień.

Art. 8.

1) Praca jest podstawą rozwoju i potęgi Rzeczypospolitej.

2) Państwo roztacza opiekę nad pracą i sprawuje nadzór nad jej warunkami.

Art. 9.

Państwo dąży do zespolenia wszystkich obywateli w harmonijnem współdziałaniu na rzecz dobra powszechnego.

Art. 10.

1) Żadne działanie nie może stanąć w sprzeczności z celami Państwa, wyrażonemi w jego prawach.

2) W razie oporu Państwo stosuje środki przymusu.

II. PREZYDENT RZECZYPOSPOLITEJ

Art. 11.

Prezydent Rzeczypospolitej, jako czynnik nadrzędny w Państwie, harmonizuje działania naczelnych organów państwowych.

Art. 12.

Prezydent Rzeczypospolitej: a) mianuje według swego uznania Prezesa Rady Ministrów, a na jego wniosek mianuje Ministrów; b) zwołuje i rozwiązuje Sejm i Senat;

c) zarządza otwarcie, odroczenie i zamknięcie sesji Sejmu i Senatu; d) jest Zwierzchnikiem Sił Zbrojnych; e) reprezentuje Państwo nazewnątrz przyjmuje przedstawicieli państw obcych i wysyła przedstawicieli Państwa Polskiego; f) stanowi o wojnie i pokoju; g) zawiera i ratyfikuje umowy z innemi państwami; h) obsadza urzędy państwowe, Jemu zastrzeżone.

Art. 13.

1) Prezydent Rzeczypospolitej korzysta z uprawnień osobistych, stanowiących Jego prerogatywy.

2) Do prerogatyw tych należy: a) wskazywanie jednego z kandydatów na Prezydenta Rzeczypospolitej i zarządzanie głosowania powszechnego; b) wyznaczanie na czas wojny następcy Prezydenta Rzeczypospolitej; c) mianowanie i odwoływanie Prezesa Rady Ministrów, Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego i Prezesa Najwyższej Izby Kontroli; d) mianowanie i zwalnianie Naczelnego Wodza i Generalnego Inspektora Sił Zbrojnych; e) powoływanie sędziów Trybunału Stanu; f) powoływanie senatorów, piastujących mandat z wyboru Prezydenta Rzeczypospolitej; g) mianowanie i zwalnianie Szefa i urzędników Kancelarji Cywilnej; h) rozwiązywanie Sejmu i Senatu przed upływem kadencji; i) oddawanie członków Rządu pod sąd Trybunału Stanu; j) stosowanie prawa łaski.

Art. 14.

1) Akty urzędowe Prezydenta Rzeczypospolitej wymagają do swej ważności podpisu Prezesa Rady Ministrów i właściwego Ministra.

2) Akty urzędowe, wypływające z prerogatyw Prezydenta Rzeczypospolitej, nie wymagają kontrasygnaty.

Art. 15.

1) Prezydent Rzeczypospolitej za swe akty urzędowe nie jest odpowiedzialny.

2) Za czyny, niezwiązane ze sprawowaniem urzędu, Prezydent Rzeczypospolitej nie może być pociągnięty do odpowiedzialności w okresie urzędowania.

Art. 16.

1) Wybór Prezydenta Rzeczypospolitej odbywa się w sposób następujący:

2) Kandydata na Prezydenta Rzeczypospolitej wybiera Zgromadzenie Elektorów.

3) Ustępującemu Prezydentowi Rzeczypospolitej służy prawo wskazania innego kandydata.

4) Jeżeli ustępujący Prezydent Rzeczypospolitej z tego uprawnienia skorzysta, wyboru Prezydenta Rzeczypospolitej dokonają obywatele w głosowaniu powszechnem z pomiędzy dwóch kandydatów: Zgromadzenia Elektorów i ustępującego Prezydenta Rzeczypospolitej.

5) Jeżeli ustępujący Prezydent Rzeczypospolitej oświadczy, że nie zamierza skorzystać z prawa wskazania kandydata albo w ciągu siedmiu dni od dokonanego przez Zgromadenie Elektorów wyboru nie wskaże innego kandydata i nie zarządzi głosowania powszechnego — kandydat Zgromadzenia Elektorów uznany będzie za obranego na Prezydenta Rzeczypospolitej.

Art. 17.

1) Zgromadzenie Elektorów składa się z Marszałka Senatu, jako przewodniczącego, Marszałka Sejmu, jako jego zastępcy, z Prezesa Rady Ministrów, Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego, Generalnego Inspektora Sił Zbrojnych oraz z 75 elektorów, wybranych z pośród obywateli najgodniejszych w 2/3 przez Sejm i w 1/3 przez Senat.

2) Mandaty elektorów wygasają z mocy samego prawa w dniu objęcia urzędu przez nowoobranego Prezydenta Rzeczypospolitej.

Art. 18.

1) Zgromadzenie Elektorów zwołuje Prezydent Rzeczypospolitej najpóźniej na piętnasty dzień przed upływem swego urzędowania.

2) Na trzy dni przed terminem Zgromadzenia, Sejm i Senat zbiorą się każdy zosobna, na zaproszenie swych Marszałków, celem dokonania wyboru elektorów.

3) Jeżeli Sejm i Senat są rozwiązane, a wynik wyborów do Izb Ustawodawczych w nowym składzie nie jest jeszcze ogłoszony — wyboru elektorów dokonają posłowie i senatorowie, wchodzący w skład poprzedniego Sejmu i Senatu.

Art. 19.

1) Prezydent Rzeczypospolitej składa przed objęciem urzędu przysięgę treści następującej:

Świadom odpowiedzialności wobec Boga i historji za losy Państwa, przysięgam Panu Bogu Wszechmogącemu, w Trójcy Świętej Jedynemu, na urzędzie Prezydenta Rzeczypospolitej: praw zwierzchniczych Państwa bronić, jego godności strzec, ustawę konstytucyjną stosować, względem wszystkich obywateli równą kierować się sprawiedliwością, zło i niebezpieczeństwo od Państwa odwracać, a troskę o Jego dobro za naczelny poczytywać sobie obowiązek. Tak mi dopomóż Bóg i Święta Syna Jego Męka. Amen.

2) Akt złożenia przysięgi stwierdzają podpisem: nowoobrany Prezydent Rzeczypospolitej oraz osoby urzędowe, obecne przy zaprzysiężeniu.

Art. 20.

1) Okres urzędowania Prezydenta Rzeczypospolitej trwa lat siedem, licząc od dnia objęcia urzędu.

2) Okres ten przedłuża się o czas niezbędny do ukończenia postępowania wyborczego w przypadku, gdy dla dokonania wyboru nowego Prezydenta Rzeczypospolitej będzie zarządzone głosowanie powszechne.

Art. 21.

Jeżeli przed upływem siedmioletniego okresu urzędowania nastąpi zgon Prezydenta Rzeczypospolitej albo Prezydent zrzeknie się urzędu — Marszałek Senatu zwoła niezwłocznie Zgromadzenie Elektorów celem wskazania przez nie kandydata na Prezydenta Rzeczypospolitej, a w razie wskazania ze swej strony innego kandydata zarządzi głosowanie powszechne.

Art. 22.

1) Jeżeli Prezydent Rzeczypospolitej nie może trwale sprawować urzędu, Marszałek Senatu zwoła połączone Izby Ustawodawcze celem rozstrzygnięcia, czy urząd Prezydenta należy uznać za opróżniony.

2) Uchwała, uznająca urząd za opróżniony, zapada większością 3/5 ustawowej liczby członków Izb Połączonych.

3) W przypadku powzięcia powyższej uchwały, Marszałek Senatu zwoła niezwłocznie Zgromadzenie Elektorów.

Art. 23.

W czasie, gdy urząd Prezydenta Rzeczypospolitej jest opróżniony, funkcje Prezydenta sprawuje zastępczo Marszałek Senatu, a gdyby Senat był rozwiązany — Marszałek rozwiązanego Senatu; korzysta on wówczas ze wszystkich uprawnień z urzędem Prezydenta Rzecypospolitej związanych.

Art. 24.

1) W razie wojny okres urzędowania Prezydenta Rzeczypospolitej przedłuża się do upływu trzech miesięcy od zawarcia pokoju; Prezydent Rzeczypospolitej osobnym aktem, ogłoszonym w gazecie rządowej, wyznaczy wówczas swego następcę na wypadek opróżnienia się urzędu przed zawarciem pokoju.

2) W razie objęcia przez następcę urzędu Prezydenta Rzeczypospolitej, okres jego urzędowania trwa do upływu trzech miesięcy od zawarcia pokoju.

III. RZĄD

Art. 25.

1) Rząd kieruje sprawami Państwa, niezastrzeżonemi innym organom władzy.

2) Rząd składa się z Prezesa Rady Ministrów i Ministrów.

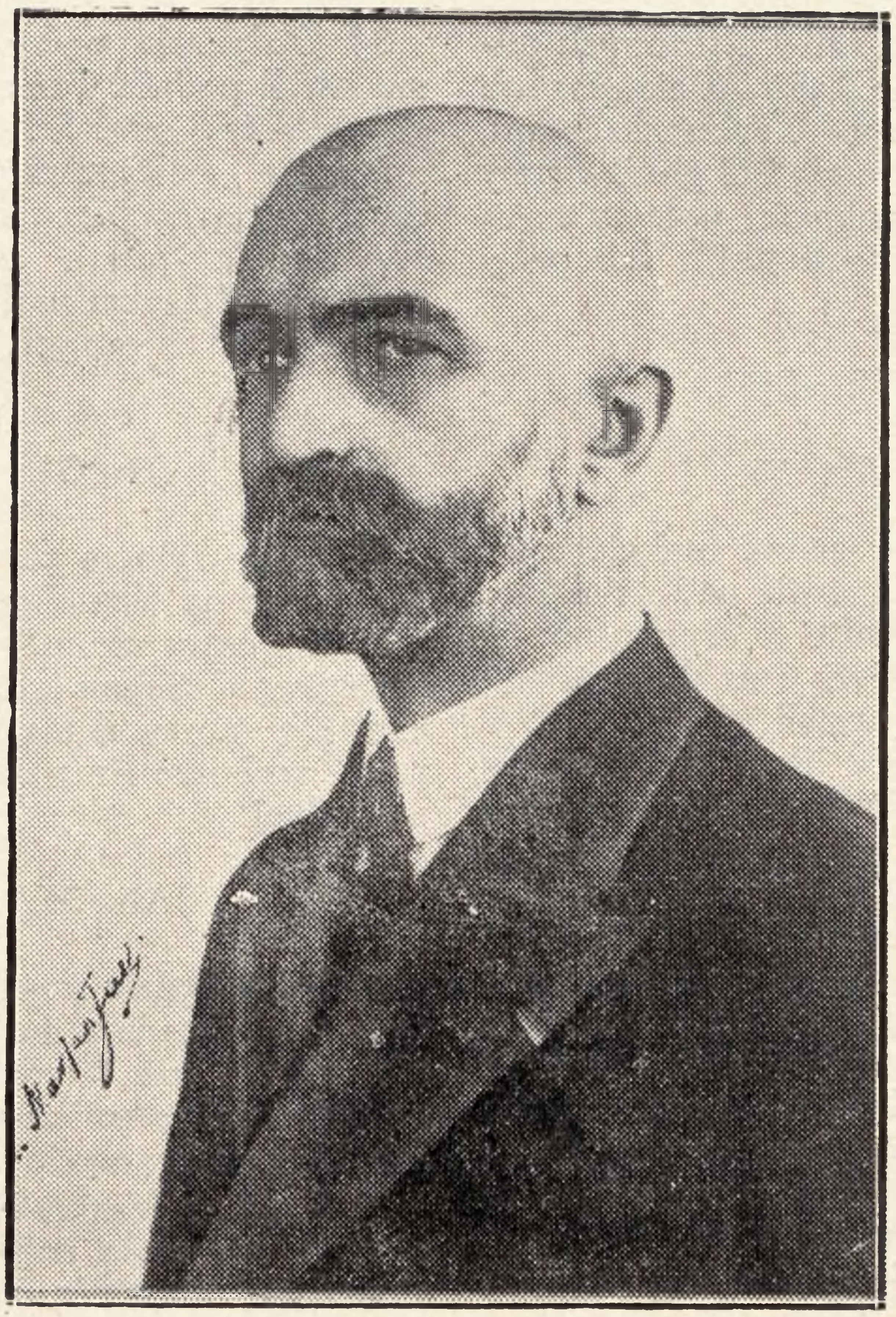
3) Prezes Rady Ministrów reprezentuje Rząd, kieruje jego pracami oraz ustala ogólne zasady polityki państwowej.

4) Ministrowie kierują poszczególnemi działami administracji państwowej albo spełniają poruczone im zadania szczególne.

5) Organizację Rządu, a w szczególności zakres działania Prezesa Rady Ministrów, Rady Ministrów i Ministrów — określi dekret Prezydenta Rzeczypospolitej.

Art. 26.

Ministrowie dla rozstrzygania spraw, wymagających uchwały wszystkich członków Rządu, tworzą Radę Ministrów pod przewodnictwem Prezesa Rady Ministrów.

P. WALERY SŁAWEK PREZES B. B. W. R.

Art. 27.

1) Prezes Rady Ministrów, Rada Ministrów i Ministrowie mają prawo wydawać rozporządzenia celem wykonania aktów ustawodawczych i z powołaniem się na nie.

2) Rozporządzenia te nie mogą stać w sprzeczności z aktami ustawodawczemi i będą ogłaszane w Dzienniku Ustaw.

Art. 28.

Prezes Rady Ministrów i Ministrowie są odpowiedzialni politycznie przed Prezydentem Rzeczypospolitej i mogą być przez Niego w każdym czasie odwołani.

Art. 29.

1) Sejm, w wykonaniu prawa kontroli parlamentarnej nad działalnością Rządu, może zażądać ustąpienia Rządu lub Ministra.

2) Wniosek taki może był zgłoszony tylko podczas sesji zwyczajnej, a głosowanie nad nim nie może odbyć się na posiedzeniu, podczas którego został zgłoszony.

3) Jeżeli za wnioskiem wypowie się Sejm zwykłą większością głosów, a Prezydent Rzeczypospolitej w ciągu trzech dni nie odwoła Rządu lub Ministra ani też Izb Ustawodawczych nie rozwiąże — wniosek będzie rozpatrzony przez Senat na najbliższem posiedzeniu.

4) Jeżeli Senat wypowie się za wnioskiem, uchwalonym przez Sejm Prezydent Rzeczypospolitej odwoła Rząd lub Ministra, chyba że rozwiąże Sejm i Senat.

Art. 30.

1) Niezależnie od odpowiedzialności politycznej przed Prezydentem Rzeczypospolitej i parlamentarnej przed Sejmem, Prezes Rady Ministrów i Ministrowie ponoszą odpowiedzialność konstytucyjną przed Trybunałem Stanu za umyślne naruszenie Konstytucji lub innego aktu ustawodawczego, dokonane w związku z urzędowaniem.

2) Prawo pociągania Prezesa Rady Ministrów lub Ministra do odpowiedzialności konstytucyjnej służy Prezydentowi Rzeczypospolitej, a także Sejmowi i Senatowi w Izbach Połączonych.

3) Uchwała Izb Połączonych oddająca Prezesa Rady Ministrów lub Ministra pod sąd Trybunału Stanu, zapada większością 3/5 głosów przy obecności conajmniej połowy ustawowej liczby członków Izb połączonych.

IV. SEJM.

Art. 31.

1) Sejm sprawuje funkcje ustawodawcze i kontrolę nad działalnością Rządu; nadto do Sejmu należy ustalanie budżetu i nakładanie ciężarów na obywateli.

2) Kontrola nad działalnością Rządu wyraża się w prawie Sejmu: a) żądania ustąpienia Rządu lub Ministra; b) pociągania wespół z Senatem Prezesa Rady Ministrów lub Ministra do odpowiedzialności konstytucyjnej; c) interpelowania Rządu; d) zatwierdzania corocznie zamknięć rachunków państwowych i udzielania Rządowi absolutorjum; e) udziału w wykonywaniu kontroli nad długami Państwa.

3) Funkcje rządzenia Państwem nie należą do Sejmu.

Art. 32.

1) Sejm składa się z posłów, wybranych w głosowaniu powszechnem, tajnem, równem i bezpośredniem.

2) Kadencja Sejmu trwa lat pięć, licząc od dnia zwołania.

3) Rozwiązanie Sejmu przed upływem kadencji wymaga wskazania powodu.

4) Nowe wybory zarządza Prezydent Rzeczypospolitej w ciągu trzydziestu dni od rozwiązania Sejmu.

5) Głosowanie odbędzie się nie później, niż sześćdziesiątego dnia po zarządzeniu wyborów.

6) W głosowaniu nie biorą udziału wojskowi, należący do zmobilizowanej części wojska lub marynarki wojennej.

Art. 33.

1) Prawo wybierania ma każdy obywatel bez różnicy płci, który przed dniem zarządzenia wyborów ukończył lat 24 oraz korzysta w pełni z praw cywilnych i obywatelskich.

2) Prawo wybieralności ma każdy obywatel, mający prawo wybierania, jeżeli ukończył lat 30.

3) Ordynacja wyborcza do Sejmu ustali podział Państwa na okręgi wyborcze, określi liczbę posłów, unormuje postępowanie wyborcze tudzież oznaczy kategorje osób, pozbawionych prawa wybierania i wybieralności z braku dostatecznych przymiotów moralnych lub umysłowych.

Atr. 34.

1) Sejm wybiera ze swego grona Marszałka na okres kadencji.

2) Do czasu ukonstytuowania się następnego Sejmu, Marszałek zachowuje uprawnienia, służące mu przy wyborze Prezydenta Rzeczypospolitej.

Atr. 35.

1) Sejm będzie zwołany na pierwsze posiedzenie w nowej kadencji nie później niż trzydziestego dnia po ogłoszeniu wyniku wyborów do Izb Ustawodawczych.

2) Sesja zwyczajna Sejmu będzie otwarta corocznie najpóźniej w listopadzie i nie może być zamknięta przed upływem czterech miesięcy, chyba że budżet będzie uchwalony w terminie wcześniejszym.

3) Sesja zwyczajna może być odroczona na dni trzydzieści.

4) Odroczenie na okres dłuższy lub ponowienie odroczenia wymaga zgody Sejmu.

5) Okresu przerwy, spowodowanej odroczeniem sesji, nie wlicza się do biegu terminów, przepisanych Konstytucją dla czynności Sejmu.

Atr. 36.

1) Prezydent Rzeczypospolitej według swego uznania może w każdym czasie zarządzić otwarcie sesji nadzwyczajnej Sejmu, a uczyni to w ciągu dni trzydziestu na wniosek conajmniej połowy ustawowej liczby posłów.

2) Podczas sesji nadzwyczajnej przedmiotem obrad Sejmu mogą być wyłącznie sprawy, wymienione w zarządzeniu Prezydenta Rzeczypospolitej albo we wniosku o otwarcie takiej sesji, zgłoszonym przez posłów, oraz sprawy, których załatwienia na najbliższej sesji wymagają ustawy lub regulamin, albo które Prezydent Rzeczypospolitej na wniosek Prezesa Rady Ministrów lub Marszałka Sejmu uzna za nagłe.

Atr. 37.

Uchwały Sejmu zapadają zwykłą większością głosów przy obecności conajmniej 1/3 ustawowej liczby posłów, jeżeli Konstytucja inaczej nie stanowi.

Art. 38.

1) Posiedzenia Sejmu są jawne.

2) Sejm może uchwalić tajność obrad.

3) Protokół i stenogram, wydawany z polecenia Marszałka, są wyłącznem stwierdzeniem przebiegu obrad Sejmu.

4) Nikogo nie można pociągać do odpowiedzialności za ogłaszanie i rozpowszechnianie sprawozdań z jawnych obrad Sejmu, jeżeli odtwarzają one w pełni ściśle przebieg tych obrad.

Atr. 39.

1) Posłowie składają przed objęciem mandatu ślubowanie treści następującej:

Świadom obowiązku wierności wobec Państwa Polskiego, ślubuję uroczyście i zaręczam honorem, jako poseł na Sejm Rzeczypospolitej, w pracy na rzecz dobra Państwa nie ustawać, a troskę o jego godność, zwartość i moc za pierwsze mieć sobie przykazanie.

2) Odmowa ślubowania lub ślubowanie z zastrzeżeniem równoznaczne jest z nieprzyjęciem mandatu.

Art. 40.

Posłowie otrzymują djety i mają prawo do bezpłatnego korzystania z państwowych środków komunikacji w granicach Państwa.

Art. 41.

1) Posłowie korzystają tylko z takich rękojmi nietykalności, jakich wymaga ich uczestnictwo w pracach Sejmu.

2) Za treść wygłoszonych w Sejmie przemówień lub zgłoszonych wniosków i interpelacyj oraz za niewłaściwe zachowanie się podczas obrad — posłowie odpowiadają tylko przed Sejmem.

3) Jednakże za wystąpienia sprzeczne z obowiązkiem wierności wobec Państwa Polskiego albo zawie-

rające znamiona przestępstwa, ściganego z urzędu, — poseł może być uchwałą Sejmu albo na żądanie Marszałka Sejmu lub Ministra Sprawiedliwości oddany pod sąd Trybunału Stanu i orzeczeniem tego Trybunału pozbawiony mandatu poselskiego.

4) Za naruszenie praw osoby trzeciej podczas obrad Sejmu poseł może być pociągnięty do odpowiedzialności sądowej tylko za zezwoleniem Sejmu.

Art. 42.

1) Posłowie odpowiadają za działalność, nie związaną z uczestnictwem w pracach Sejmu, narówni z innymi obywatelami.

2) Jednakże karne postępowanie sądowe lub administracyjne a także postępowanie dyscyplinarne, wszczęte przeciw posłowi przed lub po uzyskaniu mandatu, należy na żądanie Sejmu zawiesić do wygaśnięcia mandatu.

3) Przedawnienie nie biegnie w czasie zawieszenia postępowania karnego lub dyscyplinarnego.

4) Poseł zatrzymany w czasie trwania sesji nie z nakazu sądu, — będzie na żądanie Marszałka Sejmu niezwłocznie wypuszczony na wolność.

Art. 43.

1) Poseł nie może sprawować mandatu senatorskiego.

2) Ustawa oznaczy urzędy i stanowiska, których przyjęcie pociąga za sobą utratę mandatu poselskiego.

3) Posłowi nie wolno wykonywać czynności, nie dających się pogodzić ze sprawowaniem mandatu, pod skutkami określonemi w ustawie.

Art. 44.

1) Posłowi nie wolno na swoje, ani na obce imię, ani też w imieniu przedsiębiorstw, spółek lub towarzystw na zysk obliczonych, nabywać dóbr państwowych, ani uzyskiwać ich dzierżaw, podejmować się dostaw i robót rządowych, ani otrzymywać od Rządu koncesyj lub innych korzyści osobistych.

2) Za naruszenie powyższych zakazów poseł będzie na żądanie Marszałka Sejmu lub Prezesa Najwyższej Izby Kontroli oddany pod sąd Trybunału Stanu i orzeczeniem tego Trybunału pozbawiony mandatu poselskiego i korzyści osobistych, od Rządu otrzymanych.

3) Marszałek Sejmu może na podstawie uchwały Komisji Regulaminowej, powziętej większością 3/5 głosów, udzielić posłowi w poszczególnym przypadku zezwolenia na wejście z Rządem w stosunek prawny, jeżeli stosunek ten nie jest sprzeczny z dobremi obyczajami.

Art. 45.

1) Prezes Rady Ministrów, Ministrowie i delegowani przez nich urzędnicy mają prawo brać udział w posiedzeniach Sejmu oraz przemawiać poza koleją mówców.

2) Posłowie mogą zwracać się do Prezesa Rady Ministrów i Ministrów z interpelacjami w sprawach, dotyczących ich zakresu działania, w sposób określony regulaminem.

3) Prezes Rady Ministrów lub interpelowany Minister obowiązany jest udzielić odpowiedzi w ciągu czterdziestu pięciu dni albo podać powody, uzasadniające odmowę udzielenia wyjaśnień.

V. SENAT.

Art. 46.

1) Senat, jako druga Izba Ustawodawcza, rozpatruje budżet i projekty ustaw, uchwalone przez Sejm, oraz uczestniczy w wykonywaniu kontroli nad długami Państwa.

2) Nadto Senat narówni z Sejmem, choć bez prawa początkowania, bierze udział w rozstrzyganiu następujących spraw: a) o wniosku, żądającym ustąpienia Rządu lub Ministra; b) o ustawach, zwróconych Izbom Ustawodawczym przez Prezydenta Rzeczypospolitej do ponownego rozpatrzenia; c) o zmianie Konstytucji; d) o uchylaniu zarządzeń, wprowadzających stan wyjątkowy.

Art. 47.

1) Senat składa się z senatorów, powołanych w 1/3 przez Prezydenta Rzeczypospolitej, a w 2/3 w drodze wyborów.

2) Kadencja Senatu rozpoczyna się i kończy jednocześnie z kadencją Sejmu.

3) Ordynacja wyborcza do Senatu określi liczbę senatorów oraz sposób ich powoływania tudzież oznaczy kategorję osób, którym służyć będzie prawo wybierania i wybieralności.

Art. 48.

Art. 34—45, dotyczące Sejmu, stosuje się odpowiednio do Senatu.

VI. USTAWODAWSTWO.

Art. 49.

1) Aktami ustawodawczemi są: a) ustawy, b) dekrety Prezydenta Rzeczypospolitej.

2) Żaden akt ustawodawczy nie może stać w sprzeczności z Konstytucją.

Art. 50.

1) Prawo inicjatywy ustawodawczej służy Rządowi i Sejmowi.

2) Inicjatywa ustawodawcza w sprawach budżetu, kontyngentu rekruta i ratyfikacji umów międzynarodowych należy wyłącznie do Rządu.

3) Sejm nie może bez zgody Rządu uchwalić ustawy, pociągającej za sobą wydatki ze Skarbu Państwa, dla których niema pokrycia w budżecie.

Art. 51.

Zaciągnięcie pożyczki państwowej, zbycie lub obciążenie nieruchomego majątku państwowego, oszacowanego na kwotę ponad 100 tys. złotych, nałożenie podatków lub opłat publicznych, ustanowienie ceł lub monopoli, ustalenie systemu monetarnego, jak również przyjęcie gwarancji finansowej przez Skarb Państwa — może nastąpić tylko na mocy aktu ustawodawczego.

Art. 52.

1) Umowy z innemi państwami: handlowe, celne, obciążające stale Skarb Państwa, zawierające zobowiązanie nałożenia nowych ciężarów na obywateli albo powodujące zmianę granic Państwa — wymagają przed ratyfikacją zgody Izb Ustawodawczych, wyrażonej w ustawie.

2) Prezydent Rzeczypospolitej w przypadkach niecierpiących zwłoki może przed ratyfikacją, na wniosek Rady Ministrów, wprowadzić tymczasowo w życie wszystkie lub nie-

które postanowienia, zawarte w umowach handlowych lub celnych.

Art. 53.

1) Każdy projekt ustawy, przez Sejm uchwalony, będzie przekazany Senatowi do rozpatrzenia.

2) Uchwalę Senatu, odrzucającą projekt lub wprowadzającą w nim zmiany, uważa się za przyjętą, jeżeli Sejm nie odrzuci jej większością 3/5 głosów.

Art. 54

1) Prezydent Rzeczypospolitej stwierdzi podpisem moc ustawy konstytucyjnie uchwalonej oraz zarządzi jej ogłoszenie w Dzienniku Ustaw.

2) Prezydent Rzeczypospolitej może w ciągu trzydziestu dni od otrzymania projektu ustawy zwrócić go Sejmowi z żądaniem ponownego rozpatrzenia, które może nastąpić nie wcześniej niż na najbliższej sesji zwyczajnej.

3) Jeżeli Izby Ustawodawcze większością ustawowej liczby posłów i senatorów uchwalą ponownie projekt bez zmian, Prezydent Rzeczypospolitej, stwierdziwszy podpisem moc ustawy, zarządzi jej ogłoszenie.

Art. 55.

1) Ustawa może upoważnić Prezydenta Rzeczypospolitej do wydawania dekretów w czasie i zakresie, przez nią oznaczonym; upoważnieniem tem nie może być objęta zmiana Konstytucji.

2) Prezydent Rzeczypospolitej ma prawo w czasie, gdy Sejm jest rozwiązany, wydawać w razie konieczności dekrety w zakresie ustawodawstwa państwowego z wyjątkiem: a) zmiany Konstytucji, b) ordynacji wyborczej do Sejmu i Senatu, c) budżetu, d) nakładania podatków i ustanawiania monopoli, e) systemu monetarnego, f) zaciągania pożyczek państwowych, g) zbywania i obciążania nieruchowego majątku państwowego, oszacowanego na kwotę ponad 100.000 złotych.

3) Dekrety, oparte na przepisach artykułu niniejszego, będą wydawane na wniosek Rady Ministrów i mogą być zmieniane lub uchylane tylko aktem ustawodawczym,

Art. 56.

Dekrety, dotyczące organizacji Rządu, zwierzchnictwa Sił Zbrojnych oraz organizacji administracji rządowej, mogą być wydawane w każdym czasie, a zmieniane lub uchylane tylko przez takież dekrety Prezydenta Rzeczypospolitej.

Art. 57.

1) Dekrety Prezydenta Rzeczypospolitej mają moc ustawy i będą z powołaniem się na podstawę konstytucyjną ogłaszane w Dzienniku Ustaw.

2) Ilekroć Konstytucja lub ustawy dla unormowania poszczególnej dziedziny z zakresu ustawodawstwa wymagają ustawy, dziedzina ta może być unormowana również dekretem Prezydenta Rzeczypospolitej, wydanym w warunkach, Konstytucją oznaczonych.

VII. BUDŻET.

Art. 58.

1) Ustawa ustala corocznie budżet Państwa.

2) Rząd składa Sejmowi na sesji projekt budżetu nie później niż na cztery miesiące przed rozpoczęciem roku budżetowego.

3) Na rozpatrzenie budżetu pozostawia się Sejmowi dziewięćdziesiąt dni od złożenia projektu przez Rząd, Senatowi — dwadzieścia dni od upływu terminu, przepisanego dla Sejmu.

4) Na rozpatrzenie zmian, zaproponowanych przez Senat, pozostawia się Sejmowi dziesięć dni od upływu terminu, przepisanego dla Senatu.

5) Prezydent Rzeczypospolitej zarządzi ogłoszenie budżetu: a) w brzmieniu, nadanem mu przez Izby Ustawodawcze, jeżeli Sejm i Senat w przepisanych terminach budżet rozpatrzyły, b) w brzmieniu, nadanem mu przez Sejm, jeżeli Senat w przepisanym terminie budżetu nie rozpatrzył, c) w brzmieniu, nadanem mu przez Senat, jeżeli Sejm w przepisanym terminie budżetu lub zmian Senatu nie rozpatrzył, d) w brzmieniu projektu rządowego, jeżeli ani Sejm, ani Senat w przepisanych terminach budżetu nie rozpatrzyły.

Art. 59.

1) Wydatki, niezaprojektowane w budżecie, nie mogą być uchwalone, a zaprojektowane nie mogą być podwyższone bez zgody Rządu.

2) Rząd nie może czynić wydatków bez upoważnienia ustawowego, chyba że zachodzi konieczność państwowa; w tym przypadku Rząd, na podstawie uchwały Rady Ministrów, dokona niezbędnego wydatku, przesyłając do Sejmu w terminie siedmiodniowym od powzięcia uchwały projekt ustawy o przyznaniu kredytów dodatkowych. Uchwała Rady Ministrów będzie jednocześnie ogłoszona w gazecie rządowej i podana do wiadomości Najwyższej Izby Kontroli.

Art. 60.

1) Państwo nie może pozostawać bez budżetu.

2) Jeżeli z powodu rozwiązania Izb Ustawodawczych budżet lub przynajmniej prowizorjum budżetowe do dnia, w którym rozpoczyna się nowy okres budżetowy, nie jest uchwalony — Rząd ma prawo pobierać dochody i czynić wydatki w granicach zeszłorocznego budżetu aż do czasu uchwalenia prowizorjum budżetowego lub budżetu, który Rząd złoży nowoobranemu Sejmowi na pierwszem posiedzeniu.

3) Zasadę powyższą stosuje się odpowiednio w przypadku, gdy Sejm złożony mu projekt budżetu w całości odrzuci, z tem, że Rząd w ciągu dni siedmiu od odrzucenia prześle do Sejmu nowy projekt budżetu lub prowizorjum budżetowego i że wydatki, czynione przez Rząd według zeszłorocznego budżetu, nie mogą być wyższe w poszczególnych pozycjach od zaprojektowanych w budżecie odrzuconym.

VIII. SIŁY ZBROJNE

Art. 61.

1) Siły Zbrojne stoją na straży bezpieczeństwa i praw zwierzchniczych Rzeczypospolitej.

2) Wszyscy obywatele są obowiązani do służby wojskowej i świadczeń na rzecz obrony Państwa.

Art. 62.

1) Prezydent Rzeczypospolitej zarządza corocznie pobór rekruta w granicach ustalonego kontyngentu.

2) Zmiana kontyngentu wymaga aktu ustawodawczego.

Art. 63.

1) Prezydent Rzeczypospolitej wydaje dekrety w zakresie zwierzchnictwa sił zbrojnych, a w szczególności określi dekretem organizację naczelnych władz wojskowych, oznaczając w nim sposób kontrasygnowania aktów, wydawanych przez siebie, jako Zwierzchnika Sił Zbrojnych.

2) Prezydent Rzeczypospolitej postanawia o użyciu sił zbrojnych do obrony Państwa.

3) W razie mianowania Naczelnego Wodza prawo dysponowania siłami zbrojnemi przechodzi na niego.

4) Za akty, związane z dowództwem, Naczelny Wódz odpowiada przed Prezydentem Rzeczypospolitej, jako Zwierzchnikiem Sił Zbrojnych.

IX. WYMIAR SPRAWIEDLIWOŚCI.

Art. 64.

1) Sądy wymierzają sprawiedliwość w imieniu Rzeczypospolitej Polskiej.

2) Przez wymiar sprawiedliwości sądy strzegą ładu prawnego w Państwie i kształtują poczucie prawne społeczeństwa.

3) Sędziowie są w sprawowaniu swego urzędu sędziowskiego niezawiśli.

4) Orzeczenia sądowe nie mogą być zmieniane ani uchylane przez inne organa władzy.

5) Sądy nie mają prawa badać ważności aktów ustawodawczych należycie ogłoszonych.

Art. 65.

1) Sędziów mianuje Prezydent Rzeczypospolitej, jeżeli ustawy inaczej nie stanowią.

2) Organizację sądów tudzież odrębne stanowisko sędziów, ich prawa i obowiązki oraz uposażenie — określą ustawy.

Art. 66.

1) Sędzia może być złożony z urzędu, zawieszony w urzędowaniu, przeniesiony na inne miejsce lub w stan spoczynku wbrew swojej woli jedynie mocą orzeczenia sądowego i tylko w przypadkach, ustawą przewidzianych.

2) Zasada ta nie dotyczy przypadku, gdy przeniesienie sędziego na inne miejsce urzędowania lub w stan spoczynku jest wywołane zmianą w organizacji sądów, postanowioną przez akt ustawodawczy.

Art. 67.

Sędzia nie może być pociągnięty do odpowiedzialności karnej bez zezwolenia właściwego sądu dyscyplinarnego ani zatrzymany bez nakazu sądu, chyba że został schwytany na gorącym uczynku.

Art. 68.

1) Żadna ustawa nie może zamykać obywatelowi drogi sądowej dla dochodzenia krzywdy lub szkody.

2) Poręcza się wolność osobistą, nietykalność mieszkania i tajemnicę korespondencji.

3) Ustawy określą warunki, w jakich może być dokonana rewizja osobista lub domowa albo naruszona tajemnica korespondencji.

4) Nikt nie może być pozbawiony sądu, któremu z prawa podlega, ani karany za czyn, niezabroniony przez prawo przed jego popełnieniem, ani też zatrzymany bez nakazu sądu dłużej niż 48 godzin.

5) Sądy wyjątkowe są dopuszczalne tylko w przypadkach, przewidzianych w ustawie.

6) Ustawy przeprowadzą zasadę, że sprawy, w których karę orzekła władza administracyjna, będą na żądanie strony przekazane na drogę postępowania sądowego.

Art. 69.

1) Prezydent Rzeczypospolitej władny jest aktem łaski darować lub złagodzić skazanemu karę, wymierzoną orzeczeniem prawomocnem, tudzież uchylić skutki skazania.

2) Amnestja wymaga aktu ustawodawczego.

Art. 70.

1) Powołuje się: a) Sąd Najwyższy do spraw sądowych cywilnych i karnych, b) Najwyższy Trybunał Administracyjny do orzekania o legalności aktów administracyjnych, oraz c) Trybunał Kompensacyjny do rozstrzygania sporów o właściwość między sądami a innemi organami władzy.

2) Odrębną organizację sądów wojskowych, ich właściwość, tok postępowania oraz prawa i obowiązki członków tych sądów określą ustawy.

Art. 71.

1) Do orzekania w sprawach ministrów, senatorów i posłów, pociągniętych do odpowiedzialności konstytucyjnej, powołuje się Trybunał Stanu, złożony z Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego, jako przewodniczącego, oraz sześciu sędziów.

2) Sędziów Trybunału Stanu i ich zastępców powołuje na okres trzyletni Prezydent Rzeczypospolitej z pośród sędziów sądów powszechnych, przedstawionych w liczbie podwójnej w połowie przez Sejm, a w połowie przez Senat, z równomiernem uwzględnieniem kandydatów każdej z Izb Ustawodawczych.

X. ADMINISTRACJA PAŃSTWOWA

Art. 72.

1) Administracja państwowa jest służbą publiczną.

2) Administrację państwową sprawuje: a) administracja rządowa, b) samorząd terytorjalny, c) samorząd gospodarczy.

Art. 73.

1) Dla celów administracji ogólnej Państwo będzie podzielone pod względem terytorjalnym na obszary administracyjne, a mianowicie województwa, powiaty, oraz gminy miejskie i wiejskie.

2) Podział na województwa wymaga aktu ustawodawczego.

3) Gminy miejskie mogą w warunkach, oznaczonych ustawą, tworzyć powiat lub województwo grodzkie.

Art. 74.

Organizację administracji rządowej, a w szczególności zakres działania jej organów — określi dekret Prezydenta Rzeczypospolitej.

Art. 75.

1) Stosownie do podziału Państwa na obszary administracyjne powołuje się do urzeczywistniania zadań administracji państwowej w zakresie potrzeb miejscowych samorząd wojewódzki, powiatowy i gminny.

2) Samorządy mają prawo w zakresie, ustawą oznaczonym, wydawać dla swego obszaru normy obowiązujące pod warunkiem zatwierdzenia tych norm przez powołaną do tego władzę nadzorczą.

3) Samorządy mogą być łączone w związku dla wykonywania zadań szczególnych.

4) Ustawa może nadać związkom osobowość publiczno-prawną.

5) Nadzór nad działalnością samorządu sprawuje Rząd przez swoje organa lub przez organa samorządu wyższego stopnia.

Art. 76.

1) Dla poszczególnych dziedzin życia gospodarczego powołuje się samorząd gospodarczy, obejmujący izby rolnicze, przemysłowo-handlowe, rzemieślnicze, pracy, wolnych zawodów oraz inne zrzeszenia publiczno-prawne.

2) Ustawy mogą łączyć izby w związki i nadawać im osobowość publiczno-prawną.

3) Do rozważania zagadnień, dotyczących całokształtu życia gospodarczego, opinjowania o projektach ustaw gospodarczych, tudzież harmonizowania poczynań w poszczególnych gałęziach gospodarstwa narodowego — może być ustawą powołana Naczelna Izba Gospodarcza.

4) Nadzór nad działalnością samorządu gospodarczego sprawuje Rząd przez powołane do tego organa.

XI. KONTROLA PAŃSTWOWA.

Art. 77.

1) Do kontroli pod wzgledem finansowym gospodarki Państwa oraz związków publiczno-prawnych, badania zamknięć rachunków Państwa, przedstawiania Sejmowi corocznie wniosków o absolutorjum dla Rządu — powołuje się Najwyższą Izbę Kontroli, opartą na zasadzie kolegjalności i niezależności członków jej kolegjum.

2) Najwyższa Izba Kontroli jest niezależna od Rządu.

3) Prezydent Rzeczypospolitej mianuje i odwołuje Prezesa Najwyższej Izby Kontroli, a na jego wniosek i z jego kontrasygnatą mianuje i odwołuje członków jej kolegjum.

4) Prezes Najwyższej Izby Kontroli jest za sprawowanie swego urzędu odpowiedzialny według zasad, ustalonych dla odpowiedzialności ministrów.

XII. STAN ZAGROŻENIA PAŃSTWA

Art. 78.

1) W razie zagrożenia Państwa z zewnątrz, jak również w razie rozruchów wewnętrznych lub rozległych knowań o charakterze zdrady stanu, zagrażających ustrojowi lub bezpieczeństwu Państwa albo bezpieczeństwu obywateli — Rada Ministrów za zezwoleniem Prezydenta Rzeczypospolitej zarządzi stan wyjątkowy na obszarze całego Państwa lub części zagrożonej.

2) Zarządzenie takie będzie przesłane do Sejmu w ciągu siedmiu dni od ogłoszenia.

3) Jeżeli Sejm jest rozwiązany, zarządzenie o ogłoszeniu stanu wyjątkowego będzie złożone nowoobranemu Sejmowi na pierwszem posiedzeniu.

4) Sejm może zażądać uchylenia zarządzenia.

5) Wniosek taki nie może być głosowany na posiedzeniu, podczas którego został zgłoszony.

6) Jeżeli Senat wypowie się za uchwałą Sejmu, Rząd niezwłocznie uchyli zarządzenie.

7) Ogłoszenie stanu wyjątkowego daje Rządowi prawo zawieszania na czas trwania tego stanu swobód obywatelskich oraz możność korzystania z uprawnień szczególnych, przewidzianych ustawą o stanie wyjątkowym.

Art. 79.

1)W razie konieczności użycia sił zbrojnych do obrony Państwa Prezydent Rzeczypospolitej zarządzi stan wojenny na obszarze całego Państwa lub jego części.

2) Podczas trwania stanu wojennego Prezydent Rzeczypospolitej ma prawo bez upoważnienia Izb Ustawodawczych wydawać dekrety w zakresie ustawodastwa państwowego z wyjątkiem zmiany Konstytucji, przedłużyć kadencję Izb Ustawodawczych do czasu zawarcia pokoju oraz otwierać, odraczać i zamykać sesje Sejmu i Senatu w terminach, dostosowanych do potrzeb obrony Państwa, jak również powolywać do rozstrzygania spraw, wchodzących w zakres działania Izb Ustawodawczych, Sejm i Senat w zmniejszonym składzie, wyłonionym przez te Izby.

3) W czasie trwania stanu wojennego Rząd korzysta z uprawnień, przewidzianych ustawą o stanie wyjątkowym, a nadto z uprawnień szczególnych, określonych ustawą o stanie wojennym.

XIII. ZMIANA KONSTYTUCJI

Art. 80.

1) Zmiana Konstytucji może być dokonana z inicjatywy Prezydenta Rzeczypospolitej, Rządu lub ¼ ustawowej liczby posłów.

2) Wniosek, postawiony przez Prezydenta Rzeczypospolitej, może być głosowany tylko w całości i bez zmian lub ze zmianami, na które Rząd imieniem Prezydenta Rzeczypospolitej wyrazi zgodę.

3) Ustawa, zmieniająca Konstytucję z inicjatywy Prezydenta Rzeczypospolitej, wymaga zgodnych uchwał Sejmu i Senatu, powziętych zwykłą większością głosów; z inicjatywy zaś Rządu lub Sejmu — zgodnych uchwał, powziętych większością ustawowej liczby posłów i senatorów.

4) Prezydent Rzeczypospolitej może w ciągu trzydziestu dni od otrzymania projektu ustawy, zmieniającego Konstytucję, zwrócić go Sejmowi z żądaniem ponownego rozpatrzenia, które może nastąpić nie wcześniej niż na następnej kadencji.

5) Jeżeli Izby Ustawodawcze uchwalą ponownie projekt bez zmian, Prezydent Rzeczypospolitej stwierdziwszy podpisem moc ustawy, zarządzi jej ogłoszenie, chyba że rozwiąże Sejm i Senat.

XI. PRZEPISY KOŃCOWE

Art. 81.

1) Niniejsza ustawa konstytucyjna wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

2) Jednocześnie uchyla się ustawę z dnia 17 marca 1921 r. (Dz. U. R.

P. Nr. 44, poz. 267) wraz ze zmianami, wprowadzonemi ustawą z dnia 2 sierpnia 1926 r. (Dz. U. R. P. Nr. 78, poz. 442) z wyjątkiem art. 99, 109 — 118 oraz 120.

3) Ustawa konstytucyjna z dnia 15 lipca 1920 r., zawierająca statut organiczny województwa śląskiego (Dz. U. R. P. Nr. 73, poz. 497) wraz ze zmianami, wprowadzonemi ustawami z dnia 8 marca 1921 r. (Dz. U. R. P. Nr. 26, poz. 146) z dnia 30 lipca 1921 r. (Dz. U. R. P. Nr. 69), poz. 449), z dnia 18 października 1921 r. (Dz. U. R. P. Nr. 85, poz. 608) oraz z dnia 18 marca 1925 r. (Dz. U. R. P. Nr. 36, poz. 240), zachowuje swą moc z tem, że art. 44 ustawy z dnia 15 lipca 1920 r. (Dz. U. R. P. Nr. 73, poz. 497) nadaje się brzmienie:

„Zmiana niniejszej ustawy konstytucyjnej wymaga ustawy państwowej“ i że uchyla się art. 2 ustawy z dnia 8 marca 1921 r. (Dz. U. R. P. Nr. 26, poz. 146).

Audjencje ministerjalne

Dnia 22 marca b. r. Pan Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego Wacław Jędrzejewicz przyjął na specjalnej audjencji Prezydjum Związku w osobach pp. Prezesa posła Antoniego Snopczyńskiego i Dyrektora Bolesława Sikorskiego. Prezydjum złożyło Panu Ministrowi podziękowanie za jego życzliwe ustosunkowanie się do zagadnień szkolnictwa zawodowego dokształcającego, podkreślając z pełnem uznaniem harmonijność współpracy władz oświatowych i samorządu gospodarczego, jaka wytworzyła się dzięki wysoce obywatelskiemu stanowisku Ministerstwa. Następnie delegacja omówiła sprawę konieczności rozbudowy sieci szkół zawodowych dokształcających i prosiła Pana Ministra, aby zechciał łaskawie pod tym względem korzystać z doświadczenia Samorządu Gospodarczego Rzemieślniczego, który posiada dokładne dane o nasileniu szkół zawodowych na pojedyńczych terenach wojewódzko-izbowych.

Po przedstawieniu Panu Ministrowi dezyderatów rzemiosła w zakresie środków i funduszów na szkolnictwo rzemieślnicze, Prezydjum zwróciło uwagę na niewłaściwe nastawienie pewnych szkół zawodowych, które prowadząc warsztaty i produkując artykuły z zakresu rzemiosła idą w kierunku merkantylizmu i wytwarzają konkurencję zakładom rzemieślniczym. Rzemioslo w zasadzie nie ma nic przeciwko temu, aby szkoły produkowały te artykuły, które musimy importować, lecz w ramach rynku wewnętrznego pragnęłyby utrzymać swój stan posiadania, tembardziej, iż obciążone jest wysokiemi świadczeniami na rzecz Państwa i ubezpieczeń społecznych. W odpowiedzi Pan Minister oświadczył, że docenia całkowicie konieczność wydania odpowiednich zakazów; o pracach dokonywanych przez niektóre szkoły (budowa gmachów szkolnych i t. d.) Ministerstwo nie było informowane. Pan Minister zapowiedział uregulowanie tych spraw w kontakcie i porozumieniu ze Związkiem Izb Rzemieślniczych Rzeczypospolitej Polskiej.

×

Dnia 26 marca r. b. Prezydjum Związku w tymże składzie osobowym było przyjęte przez Pana Ministra Spraw Wewnętrznych Marjana Zyndram-Kościalkowskiego.

Między innemi Prezydjum zwróciło uwagę, że w budżetach Samorządu terytorjalnego zostały w bieżącym roku prawie zupełnie skreślone dotacje na rzecz szkolnictwa dokształcającego zawodowego, wskutek czego wielka liczba tych szkół uległa likwidacji. Podkreślając wielką szkodliwość tego stanu rzeczy dla interesów gospodarczych Państwa, delegacja prosiła, aby Pan Minister zechciał łaskawie uwzględnić konieczne postulaty rzemiosła w tym zakresie w przyszłych budżetach samorządowych.

Następnie Prezydjum omówiło różne formy konkurencyjne, jakie stwarza dla rzemiosła tworzenie przez samorząd terytorjalny deficytowych często przedsiębiorstw, produkujących wyroby rzemieślnicze.

Pan Minister polecił informować go o wypadkach powstawania takich przedsiębiorstw i przyrzekł, że do życzeń rzemiosła ustosunkuje się przychylnie.

Z VI-go posiedzenia Zarządu Związku Izb Rzemieślniczych

Dnia 20 marca 1935 r. odbyło się VI-te posiedzenie Zarządu Związku Izb pod przewodnictwem Prezesa, posła A. Snopczyńskiego.

Po odczytaniu protokułu przyjęto do wiadomości sprawozdanie rachunkowe za luty 1935 r., preliminarz na marzec 1935 r., sprawozdanie ogólne oraz z prac referatów, poczem przystąpiono do omówienia projektu rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie **sprawie obowiązku uzyskiwania koncesji na wyrób samochodów oraz podwozi samochodowych.** Po dyskusji Zarząd powziął w tej sprawie następującą uchwałę:

1) **Powiadomić Ministerstwo Przemysłu i Handlu, że Związek Izb niema zastrzeżeń odnośnie projektu Ministerstwa Przemysłu i Handlu, dotyczącego koncesjonowania przemysłu fabrycznego, wyrabiającego samochody i podwozia.**

2) **Wystąpić do Ministerstwa Przemysłu i Handu w sprawie warsztatów rzemieślniczych, zajmujących się remontem i reperacją samochodów“.**

Na tle petycji jednego z rzemieślników w **sprawie karty rzemieślniczej na wyrób mięsa** przy sprzedaży mięsa wieprzowego, Zarząd przeprowadził zasadniczą dyskusję na ten temat, poczem powziął następującą uchwałę:

„wystąpić do Ministerstwa Przemysłu i Handlu z wnioskiem, zmieniającym dotychczasowy stan rzeczy, polegający na mylnem komentowaniu odnośnego paragrafu ustawy przemysłowej, że wyrąb mięsa jest osobnem rzemiosłem, gdy tymczasem wyrąb mięsa stanowi część i końcową funkcję rzemiosła rzeźnickiego i w tej sprawie prosić Ministerstwo o autorytatywne wyjaśnienie ewentualnie spowodowanie odnośnego rozporządzenia Ministerstwa Przemysłu i Handlu.

Opinję w sprawie rozporządzenia Ministra Skarbu w **przedmiocie norm szacunkowych i orjentacyjnych dla podatków** podaliśmy w Nr. 11-ym „Rzemiosła“, w dziale „Podatki i ustawodawstwo podatkowe“. Po szczegółowej dyskusji Zarząd jednogłośnie uchwalił:

1) **„przyjąć do zatwierdzającej wiadomości stanowisko propono-**

wane przez Dyrektora Związku w przedmiocie norm szacunkowych i orjentacyjnych dla podatków.

2) upoważnić Prezesa Zarządu i Dyrektora Związku do nadania tej sprawie należytego biegu przez skierowanie jej do Ministra Skarbu".

Sprawozdanie z prac organizacyjnych związanych z ogólno-polskiemi targami rzemiosła na Międzynarodowych Targach w Poznaniu złożył Dyrektor Związku, po obszernej dyskusji uchwalono.

1) Zarząd Związku Izb przyjmuje do zatwierdzającej wiadomości powołanie do życia, biura w Poznaniu z p. Inż. A. Prus-Kosteckim na czele, którego zadaniem jest techniczne zorganizowanie wystawy rzemiosła na Targach Poznańskich w 1935 r.

2) Zarząd Związku Izb przyjmuje do wiadomości tekst regulaminu dla wystawców Ogólno-polskich Targów Rzemiosła na Międzynarodowych Targach w Poznaniu w roku 1935. (Pełne brzmienie regulaminu podajemy osobno).

Następnie jednomyślną uchwałą delegowano członka Zarządu Związku p. dr. Jahodę Żółtowskiego do współpracy z Ministerstwem Przemysłu i Handlu w Radzie Traktatowej Samorządów i organizacyj gospodarczych.

Ostatni punkt porządku obrad poświęcony był zagadnieniom przysposobienia gospodarczego młodzieży. Po szczegółowych wyjaśnieniach i wyczerpującej dyskusji, Zarząd postanowił:

„zwrócić się do Ministerstwa Przemysłu i Handlu z prośbą o porozumienie się w tej sprawie ze Związkiem Izb Rzemieślniczych R. P. i ustalenie zasad właściwego programu gospodarczego.

Rzemiosło polskie na emigracji we Francji

W przeddzień wyjazdu p. Prezesa, posła A. Snopczyńskiego na zjazd kupców i rzemieślników-emigrantów w Lens, zwróciliśmy się z prośbą o charakterystykę naszej emigracji we Francji a zarazem położenia i warunków pracującego tam rzemiosła polskiego.

Jaki jest skład emigracji polskiej we Francji?

Powojenna emigracja polska do krajów zachodniej Europy posiada charakter gospodarczy.

Zdewastowana Francja szukała rąk do pracy przedewszystkiem w Polsce, stąd charakter masowy naszego wychodźtwa zarobkowego do kraju sprzymierzonego. Centralne władze polskie, jak również placówki zagraniczne szczególniej na początku ruchu emigracyjnego nie były w możności zająć się badaniem składu zawodowego naszego wychodźtwa. Dopiero w latach późniejszych, powiedziałbym pewnego zahamowania emigracji zarobkowej, zaczęto zwracać uwagę na jej elementy. Zresztą wśród tak olbrzymiej emigracji, jaką jest emigracja polska we Francji, należało się spodziewać, że wcześniej czy później nastąpi pewne ugrupowanie. Naskutek właśnie tych zjawisk socjologicznych w życiu emigracji, rzemieślnicy, rozproszeni w kolonjach polskich garną się do zorganizowania w łonie pokrewnych im polskich organizacyj kupieckich.

Jaki czynnik na emigracji stanowi rzemiosło, Panie Prezesie?

Wszyscy zgadzamy się z twierdzeniem, że w kraju macierzystym rzemiosło jest ostoją równowagi społecznej i gospodarczej w państwie.

Związki gospodarcze i drogi zmierzające do ich realizacji

O Związkach Gospodarczych mówi się obecnie często i dużo wśród rzemieślników. Rzemiosło oczekuje od Związków Gospodarczych spełnienia ważnej roli w jego zbiorowem życiu gospodarczem, a wychodząc z tych przesłanek, stwierdzić należy potrzebę przeprowadzenia wnikliwej, wszechstronnej i objektywnej analizy tego zagadnienia pierwszorzędnej dla rzemiosła wagi.

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 7 czerwca 1927 r. o prawie przemysłowem nie przeprowadziło zasadniczej reformy struktury organizacyjnej rzemioła, gdyż poza wprowadzeniem samorządu gospodarczego, o wąskim zakresie działania, nie rozwiązało w sposób zasadniczy problemu przeorganizowania rzemiosła. Pozostawiono cechy, zniesiono przymusowość, zarówno obligatoryjną jak i fakultatywnc, nie zajęto jednak żadnego stanowiska odnośnie organizacyj społeczno-zawodowych, a zagadnienie gospodarcze powierzono w sposób pośredni jedynie cechom.

W bardzo krótkim czasie okazało się, że takie połowiczne załatwienie sprawy nie mogło dać pozytywnych rezultatów. Rzemiosło zaczęło domagać się znowelizowania ustawy i to specjalnie pod kątem uregulowania zagadnienia kierownictwa gospodarczych interesów rzemiosła. Jeżeli chodzi o zagadnienie organizacyj gospodarczych rzemiosła, opinja rzemieślnicza podzieliła się na dwa zasadnicze kierunki. Jeden reprezentował pogląd, że należy zreformować cechy, a drugi dążył do stworzenia nowych form dla tych organizacyj. Zdając sprawę z przebiegu tej akcji objektywnie i w pewnej perspektywie czasu, należy stwierdzić, że zwolennicy zreformowania cechów byli w większości. Rozpadali się oni jednak na dwa odłamy, a mianowicie część wypowiedziała się za przymusowością fakultatywną, podczas gdy druga część pragnęła utrzymać zasadę wolności cechów, a tylko nadać im formy takiej atrakcyjności, aby cechom zapewnić dostateczną ilość członków, a to między innemi, przez przywrócenie cechom dawnego przywileju, że tylko jego członkom wolno wyuczać uczni t. p. Zwolennicy nowych form organizacyjnych wypowiadali się za przymusowością obligatoryjną organizacyj gopodarczych.

W tym sporze więcej aktywności okazali zwolennicy nowych form organizacyjnych. Przedewszystkiem poparli swoje stanowisko argumentami politycznemi zapewniając sobie tem samem życzliwą neutralność zwolenników fakultatywnej przymusowości cechowej. Uzyskawszy w taki sposób większość mogli liczyć na uwzględnienie ich koncepcji reformy.

Ze względu na dobro emigracji, ze względu na konieczność kultywowania ducha polskości wśród emigrantów niezbędnem jest, ażeby na naszą emigrację zarobkową poza robtnikami składały się przedsiębiorstwa rzemieślnicze i handlowe. One przyczyniają się w pierwszym rzędzie do stabilizacji stosunków na emigracji i umożliwiają szerzenie oświaty i kultury narodowej.

Rzemiosło stanowiło wśród emigrantów procent dość nikły. Na większość emigracji składali się przeważnie robotnicy niewykwalifikowani i robotnicy rolni. Dzięki umiejętnościom zawodowym oraz przedsiębiorczości, rzemieślnicy polscy zdołali podciągnąć do swego poziomu duży odsetek robotników niewykwalifikowanych tak, iż obecnie odsetek rzemiosła wzmógł się bardzo znacznie, zwłaszcza w grupie spożywczej i odzieżowej.

Był to objaw nad wyraz pożądany, albowiem wskutek redukcyj w przemyśle bardzo wielu robotników stanęło wobec bezrobocia a co zatem idzie konieczności powrotu do kraju, gdzie pomnożyliby liczbę bezrobotnych.

Poziom zawodowy tych nowych zastępów rzemiosła jest jednak niewystarczająco wysoki, aby emigrant mógł skutecznie konkurować z zakładami francuskiemi i utrzymać się na powierzchni życia. Pragnąc usunąć te braki, organizacje emigracyjne we Francji zwróciły się do Związku Izb Rzemieślniczych z prośbą o pomoc w zakresie podniesienia poziomu umiejętności zawodowych, przez opracowanie odpowiednich programów egzaminacyjnych, dostarczanie podręczników, zorganizowanie Komisyj egzaminacyjnych, które miałyby za zadanie zrównanie pod tym względem elementu emigracyjnego z krajowym.

Z drugiej strony chodzi również o to, aby rzemieślnik, który z pewnym zasobem kapitału, zdobytego na emigracji, wraca do kraju, miał możność wykonywania nadal swej pracy zawodowej zgodnie z obowiązującemi przepisami, a więc mógł uzyskać wymagane stopnie hierarchiczne w okresie, kiedy bawi jeszcze na obczyźnie.

Jakie są warunki prawne wykonywania rzemiosła we Francji?

Zupełnie inne od naszych warunków. Zasada wolności przemysłowej we Francji jest bardziej rozbudowana niż w Polsce. Dowód uzdolnienia do wykonywania rzemiosła nie jest wymagany. Naukę zawodu zdobywa się jednakże na podstawie przepisów terminatorskich, zawartych w pierwszej księdze kodeksu pracy. Przepisy te jednakże nie są wystarczające i organizacje rzemieślnicze we Francji domagają się ich nowelizacji.

Jeżeli idzie o rzemieślników reemigrantów, to jaki los ich czeka, Panie Prezesie, po powrocie do kraju?

Tą sprawą Związek Izb Rzemieślniczych R. P. zajmuje się od połowy zeszłego roku naskutek wystąpienia Związku Kupców Polskich w Lens.

Dzięki staraniom Związku Izb Rzemieślniczych Ministerstwo Przemysłu i Handlu wydało zarządzenie Nr. P. A. II 1/62 z dnia 28 lutego 1935 r., łagodząc pewne rygory prawa przemysłowego i ułatwiając rzemieślnikom reemigrantom nabycie karty rzemieślniczej w drodze dyspensy. W uzyskaniu tego zarządzenia Związek Izb Rzemieślniczych opracuje dla komisyj egzaminacyjnych regulaminy i programy egzaminacyjne, z uwzględnieniem potrzeb rzemiosła na emigracji. Wszystkie te zarządzenia mają na celu ułatwienie rzemieślnikom reemigrantom wykonywanie danego rzemiosła.

Nowela z dnia 10 marca 1934 r. sprowadziła rzemieślnicze Związki Gospodarcze, ale nie z obligatoryjną przymusowością, a tylko z fakultatywną, a więc uwzględniła do pewnego stopnia postulaty zwolenników nowych form, lecz nie w 100%. Nowela ta nie ograniczyła się jednak do reorganizacji na odcinku rzemieślniczym. Zreorganizowała ona również podstawy strukturalne organizacyj ogólno-przemysłowych, więc zrzeszeń przemysłowych, oraz ich związków, przyczem dla zrzeszeń wprowadzono przymusowość fakultatywną, podczas gdy związki zrzeszeń przewidziano wyłącznie jako dobrowolne. Przemysł i handel nie posiadają tradycji organizacyjnej, to też ramy zakreślone dla ich organizacyj, są obszerniejsze, a struktura tych organizacyj może być bardziej elastyczną. Nie został również unormowany stosunek zrzeszeń przemysłowych do izb przemysłowo-handlowych. Z treści noweli wyprowadzić można wniosek, iż zamiarem ustawodawcy było pozostawienie dużej swobody w inicjatywie zakładania zrzeszeń przemysłowych podczas gdy inicjatywa w zakładaniu związków rzemieślniczych jest znacznie ograniczona. Zrzeszenia przemysłowe mogą jednoczyć w sobie różne rodzaje przemysłu, oraz na tem samem terytorjum mogą powstać zrzeszenia o analogicznych celach, dla tych samych rodzajów przemysłu. Ewentualne ograniczenia w tym względzie pozostawione są niemal całkowicie swobodnemu uznaniu władz. Związki zrzeszeń przemysłowych mają również tylko luźno zakreślone ramy, a ich powstanie uwarunkowane jest jedynie tylko tem, że większość istniejących na danym terenie odnośnych zrzeszeń opowiedzieć się musi za związkiem.

Te dość elastyczne formy zrzeszeń przemysłowych, dopuszczają nawet dość łatwo do wytworzenia się tego rodzaju sytuacji, iż społeczno-zawodowe organizacje rzemieślnicze będą zapewne czynić staranie, aby upodobnić się strukturalnie do zrzeszeń przemysłowych, przez co, utrzymując charakter rzemieślniczy, oprą swoje podstawy prawne na prawie przemysłowem i staną się jedynie „de nomine" zrzeszeniami przemysłowemi. Wytworzony został zatem taki stan prawny, że wszelkiego rodzaju organizacje przemysłowe i handlowe, również i rzemieślnicze opierające obecnie swój ustrój o przepisy ogólnego prawa o stowarzyszeniach niezarobkowych mogą bez większych trudności być uznane za zrzeszenia przemysłowe, co w praktyce będzie to wyglądało tak, że zmieni się tylko władza nadzorcza, a mianowicie, że nadzór nad temi zrzeszeniami przejdzie z resortu Ministerstwa Spraw Wewnętrznych do resortu Ministerstwa Przemysłu i Handlu.

Ramy stworzone dla Związków Rzemieślniczych są bardziej sprecyzowane, a elastyczność form bardziej organiczona, raczej minimalna.

Być może, że nowe zagadnienia wyłonią się na Zjeździe w Lens w dniu 31 marca r. b. Słuszne rezolucje, jakie będą uchwalone na tym Zjeździe w zakresie wykonywania rzemiosła w Polsce, mogą być przedmiotem nowych starań Związku Izb Rzemieślniczych i dodatkowych zarządzeń Ministerstwa Przemysłu i Handlu.

Czy poza Zjazdem w Lens Pan Prezes zamierza zainteresować się innemi zagadnieniami rzemieślniczemi w czasie podróży?

Bezsprzecznie tak, a przedewszystkiem skomunikować się z centralnemi organizacjami rzemieślniczemi w Belgji, we Francji, Szwajcarji, Austrji, Czechosłowacji. Przedmiotem mych zainteresowań będzie sprawa szkolnictwa zawodowego, uposażenia technicznego szkół zawodowych, działalności instytutów rzemieślniczych, działalności organizacyj branżowych i t. p.

Wszystkie te zagadnienia są niezmiernie ważne dla nas, którzy rozpoczęliśmy reformę szkolnictwa zawodowego, powołujemy instytut naukowo rzemieślniczy i t. d. W dziedzinie życia gospodarczego dobrze jest we własnych pracach mieć na względzie doświadczenie innych narodów.

Komisja dla spraw rzeźnicko-wędliniarskich

Dnia 24 marca r. b. odbyło się w lokalu Związku Izb Rzemieślniczych Rzeczypospolitej Polskiej— posiedzenie Komisji dla spraw rzeźnicko-wędliniarskich.

Przedmiotem obrad Komisji były sprawy prawno-podatkowe, aktualne obecnie projekty rozporządzeń Ministerstwa Przemysłu i Handlu w sprawie uregulowania obrotu żywcem i hurtowego handlu mięsem oraz sprawa zbliżającego się terminu wejścia w życie rozporządzenia Ministerstwa Spraw Wewnętrznych o dozorze nad mięsem i przetworami mięsnemi. Pozatem porządek obrad posiedzenia obejmował szereg bieżących spraw m. in. sprawę kształcenia uczni w zawodzie rzeźnicko - wędliniarskim przez osoby prawne, sprawa zaliczenia handlu detalicznego mięsem do rzemiosła, oraz sprawa pracowników w rzeźniach łódzkich.

Ze względu na ważność spraw posiedzenie Komisji było bardzo liczne. Udział w niem wzięli również przedstawiciele wojewódzkich związków cechów rzeźnicko-wędliniarskich.

W dyskusji, w której zabierali głos wszyscy prawie obecni, omówiono całokształt spraw, obchodzących obecnie rzemiosło rzeźnicko-wędliniarskie.

Szczególnie dużo uwagi poświęcono projektom rozporządzeń Mi- zakresie organizacji targowisk oraz nisterstwa Przemysłu i Handlu w uregulowania obrotu żywcem, oraz rozporządzeniu o dozorze nad mięsem i przetworami mięsnemi. Zgłoszono szereg wniosków w związku z powyższemi sprawami i postanowiono wystąpić do Zarządu Związku Izb z prośbą o podjęcie starań u właściwych władz w kierunku uwzględnienia postulatów rzemiosła rzeźnicko-wędliniarskiego.

Rzeczowe i wszechstronne przedyskutowanie wszystkich spraw objętych porządkiem obrad, nastrój skupienia, jaki panował przez cały czas obrad, który z uznaniem podkreślił pod koniec posiedzenia przedstawiciel cechów województwa krakowskiego świadczy, że Komisje fachowe przy Związku Izb są doskonałem ogniwem wzmacniającem ścisły kontakt Sa-

---

Cele rzemieślniczych Związków Gospodarczych są następujące:

a) popieranie rozwoju technicznego,
b) obrona interesów gospodarczych,
c) pozyskiwanie krajowych i zogranicznych rynków zbytu,
d) Tworzenie dobrowolnych organizacyj o charakterze zarobkowym dla podejmowania się dostaw i robót.

Nie ulega najmniejszej wątpliwości, że intencją prawodawcy było ułatwienie tworzenia się Związków Centralnych. Nie można natomiast przepisu tego interpretować w taki sposób, że każdy nowopowstały Związek musi obejmować z reguły obszar całego Państwa. Przepis ten stanowi tylko, że o ile istnieje już Związek Centralny, to pod jego bokiem nie może powstać Związek Okręgowy lub inny Związek konkurencyjny, — centralny, obejmujący całe terytorjum Państwa. Ale to nie przeszkadza, że tak długo , dopóki Związek Centralny jeszcze nie istnieje, może być kilka Związków okręgowych, byleby tylko ich obszary działania ze sobą się nie pokrywały, ani w całości, ani częściowo. Otwartym zostaje jedynie problem, co się stanie ze Związkami Okręgowemi z chwilą, gdy powstanie Związek Centralny i ta rzecz wymaga autoratywnego wyjaśnienia. Możliwość istnienia Związków Okręgowych przewiduje zresztą artykuł 167 — i nowela.

Istnieje kilka sposobów rozwiązania tego problemu. Najbardziej wskazanem byłoby przyjąć za zasadę, że w wypadku istnienia kilku okręgowych Związków Gospodarczych — Związek Centralny, a więc obejmujący teren całego Państwa powstać może jako unja Związków okręgowych.

Sprawę nastręczającą trudności przy realizacji idei Związków Gospodarczych byłoby przyjęcie mylnej w swem założeniu interpretacji ograniczenia poszczególnych Związków do jednego rodzaju rzemiosła, w rozumieniu art. 142 prawa przemysłowego. Taka interpretacja eliminowałaby zgóry zawody mało liczebne. Biorąc zaś pod uwagę, że rzemiosło jest dość równomiernie rozsiane po całym obszarze państwa, praktycznie Związek Gospodarczy mało liczebnego rzemiosła byłby wprost nie możliwy do zmontowania.

Intencją prawodawcy było, co nie ulega najmniejszej wątpliwości, żeby Związki Gospodarcze objęły wszystkie rodzaje rzemiosła, gdyż ustawodawca odjął gospodarczy zakres działania cechom i zlikwidował Związki Cechów, mając na uwadze tylko to, że ten zakres działania przejmą Związki Gospodarcze. Ponieważ poprzednio nawet stosunkowo małe rzemioła miały reprezentację gospodarczych interesów w swoich cechach, przeto Związki Gospodarcze muszą objąć wszystkie rzemiosła swoim zasięgiem działania. Z uwagi na istniejący stan rzeczy ustawodaw-

morządu Gospodarczego z poszczególnemi rzemiosłami oraz że działalność ich przyczynić się może w dużym stopniu do ułatwienia Związkowi Izb Rzemieślniczych, jako naczelnemu reprezentantowi interesów gospodarczych rzemiosła, przeprowadzenia konstruktywnych prac w szerokim zakresie jego obowiązków i uprawnień.

Regulamin ogólno-polskich Targów rzemiosła na Międzynarodowych Targach w Poznaniu

§ 1. Ogólno-Polskie Targi Rzemiosła (O. P. T. R.) trwać będą od 28 kwietnia do 5 maja 1935 r. w Hali IX Międzynarodowych Targów Poznańskich (M. T. P.).

§ 2. Ogólno-Polskie Targi Rzemiosła obejmą całokształt produkcji rzemieślniczej według grup zawodowych (tu następuje wyliczenie rzemiosł według grup).

§ 3. Eksponaty będą rozmieszczone w stoiskach według grup i rzemiosł. Stoiska zbiorowe mogą być tylko na specjalne życzenie dzielone na podstoiska indywidualne na koszt wystawcy. Podstoiska muszą jednak być wykonane według wskazań Dyrektora O. P. T. R. dla utrzymania jednolitego charakteru Targów Rzemiosła.

§ 4. Wszelkie eksponaty wystawiane muszą być wykonane w warsztacie wystawcy.

§ 5. P. Rzemieślnicy chcący wziąć udział w Targach otrzymają w swej Izbie Rzemieślniczej odpowiednie zgłoszenie. Dokładnie wypełnione zgłoszenia składają wystawcy w swojej Izbie Rzemieślniczej do dnia 1. 4. b. r.

§ 6. Opłata za miejsce w obudowanem stoisku zbiorowem wynosi 6 zł. za 1 m. kw. Koszt miejsca w stoisku zbiorowem nieobudowanem wynosi 3 zł. 50 gr. za metr kw. Opłatę należy równocześnie ze zgłoszeniem wpłacić w swojej Izbie Rzemieślniczej do dnia 1. 4. b. r.

§ 7. Wszelkie eksponaty muszą być dostarczone do dnia 24. 4. b. r. Spóźnienie tego terminu może spowodować nie wystawienie eksponatów. Eksponaty należy kierować pod adresem: „Międzynarodowe Targi Poznańskie" w Poznaniu, Hala 9.

§ 8. Odpowiedzialność za eksponaty regulują przepisy ogólne Międzynarodowych Targów Poznańskich.

§ 9. Wszelkie tranzakcje w imieniu wystawców na specjalne zlecenie może wykonywać Biuro Handlowe O. P. T. R.

§ 10. Przed zamknięciem O. P. T. R. nie wydaje się żadnych eksponatów. Ekspedycja zwrotu eksponatów rozpocznie się dnia 6. maja b. r. o godz. 8-ej rano. Eksponaty przywiezione osobiście przez wystawcę, a nie odebrane do dnia 6 maja godz. 18-ta zostaną oddane na przechowanie na ryzyko i koszt wystawcy.

§ 11. Związek Izb Rzemieślniczych Rzeczypospolitej Polskiej postanowił z okazji Targów wyróżniać eksponaty. Związek Izb Rzemieślniczych ustalił jednolitą kategorję oceny dla wszystkich eksponatów. Kategorje oceny są następujące:

90 do 100 pkt. kategorje I
75 do 90 pkt. kategorje II
65 do 75 pkt. kategorje III

Do oceny w pkt. liczy się piękno i prostotę, względnie pionierstwo 10 pkt., solidność wykonania 20 pkt., sprawność użytkowa 30 pkt., taniość w stosunku do wartości użytkowej, piękna i solidności wykonania 40 pkt.

---

ca, mówiąc o „jednym rodzaju rzemiosła" nie rozumiał tego „rodzaju" wg listy z art. 142 prawa przemysłowego, gdyż nie powałał się w art. 167 na art. 142, co byłoby niezbędne, gdyby jego intencją było ścieśnienie pojęcia rodzaju do takiego zróżniczkowania, jak to uczynił art. 142.

W art. 167 a, pojęcie „rodzaj" należy rozumieć przeto w znaczeniu potocznem, to jest jako coś, co posiada wspólne cechy ściślejsze w danym wypadku w odniesieniu do rzemiosła, korzystanie z tego samego surowca, wykonywanie kolejne pewne o stadjum tego samego produktu końcowego, wreszcie wytwarzające wyroby o zbliżonych cechach użytkowych.

Zwolennicy przymusowości obligatoryjnej wysuwali następujące argumenty: stworzenie szerokich podstaw organizacyjnych oraz zapewnienie trwałych i obszernych podstaw finansowych. Z innych argumentów należy jeszcze przytoczyć, że część widzieć pragnęła w związkach rodzaj karteli, a niektórzy wysuwali argumenty natury ściśle politycznej. Zwolennicy natomiast przymusowości fakultatywnej przewidywali ją jedynie na wypadek konieczności zapewnienia trwałych podstaw finansowych. Oba te odłamy wysuwały jeszcze wspólny argument: znaczenie dydaktyczne —nauczanie szerszych warstw dotąd organizacyjnie usposobionych korzystania z organizacyj.

Zwolennicy dobrowolnych organizacyj wysuwali również bardzo silnie argumenty natury politycznej — kwestje narodowości. Z dalszych argumentów przytoczyć należy obawy, że Związki w pierwszym okresie swego istnienia nie będą w stanie dać dostatecznego ekwiwalentu korzyści swoim członkom, a zatem, że przymusowo ściągana składka będzie w praktyce tylko nową formą daniny publicznej, co w dzisiejszych warunkach jest wysoce niewskazane. Dalej podnoszono argument, że przymusowe Związki Gospodarcze mogą łatwo przemienić się w jakieś Związki klasowe, gdyż elementy spauperyzowane, będą miały przewagę liczebną, a zatem polityka gospodarcza tych związków może zboczyć na manowce zakusów ingerowania w sposoby produkcji poszczególnych warsztatów i zreglamentowania wytwórczości i zbytu. Jako szczególną zaletę systemu dobrowolnego wysuwano wreszcie fakt ściślejszego zespolenia członków i ułatwienie pracy z uwagi na brak złośliwej opozycji najczęściej spotykanej w organizacjach przymusowych.

Z argumentów — za przymusowością najbardziej przekonywującym jest argument znaczenia dydaktycznego — przeciw przymusowości obawa o niemożności dania ekwiwalentu. Słusznie dlatego postąpił ustawodawca wprowadzając fakultatywność przymusowości.

(C. d. n.)

Ocena eksponatów nastąpi w dniu 27 kwietnia b. r. Związek Izb Rzemieślniczych Rzeczypospolitej Polskiej przyzna wyróżnionym następujące nagrody:

1. za najtańsze, najpraktyczniejsze i najsolidniej zbudowanie wnętrza kuchennego

I nagroda dyplom na medal złoty,

II nagroda dyplom na medal srebrny,

III nagroda dyplom na medal bronzowy.

2. za najpraktyczniejsze i najsolidniej zbudowane i najtańsze urządzenie pokoju mieszkalnego dla średnio zamożnej rodziny:

I nagroda dyplom na medal złoty,

II nagroda dyplom na medal srebrny,

III nagroda dyplom na medal bronzowy.

3. za najpraktyczniejsze, najsolidniej wykonane i najtańsze, narzędzia rzemieślnicze

jeden dyplom na medal złoty,
jeden dyplom na medal srebrny,
jeden dyplom na medal bronzowy.

4. za najpraktyczniejsze, najsolidniej wykonane i najtańsze okucia budowlane, meblowe, galanteryjne i t. p.

jeden dyplom na medal złoty,
jeden dyplom na medal srebrny,
jeden dyplom na medal bronzowy.

5. za najlepsze wynalazki lub ulepszenia w urządzeniach i narzędziach rzemieślniczych względnie w produkcji lub wyrobach:

jeden dyplom na medal złoty,
jeden dyplom na medal srebrny,
jeden dyplom na medal bronzowy.

6. Za najlepsze, najpraktyczniejsze i najtańsze wyroby wszystkich rzemiosł

jeden dyplom na medal zloty,
dwa dyplomy na medal srebrny,
trzy dyplomy na medal bronzowy

i 10 listów pochwalnych. Ponadto za najsolidniejsze wykonanie wyrobów zostanie przyznane kilka wyróżnień pieniężnych w wysokości od 50 — 200 zł.

§ 12. Katalog wystawców i eksponatów ukaże się w dniu otwarcia O. P. T. R. i będzie bezpłatnie zawierał nazwisko wystawcy, i adres wyszczególnienie eksponatów i ich cenę oraz Nr. stoiska. Ponadto katalog będzie zawierał płatne ogłoszenia wystawców i firm prowadzących surowce dla produkcji rzemieślniczej. Cena ogłoszeń płatnych za całą stronę 50 zł. za ½ str. 25 zł., za ¼ str. 15 zł. Termin nadsyłania zgłoszeń na ogłoszenia płatne ustala się na 15 kwietnia r. b.

§ 13. Wystawcy muszą się zastosować do zarządzeń Dyrektora i personelu O. P. T. R.

§ 14. Polskie Koleje Państwowe przewożą w drodze powrotnej do stacji załadowania eksponaty wystawiane na P. T. w Poznaniu, w myśl taryfy bezpłatnie, o ile eksponaty zostaną wysłane z Poznania nie później niż 1 czerwca 1935 r. (taryfa towarowa I B § 85). Przesyłki bagażowe i ekspresowe nie korzystają w myśl obowiązujących przepisów kolejowych z bezpłatnego powrotnego przewozu kolejowego.

§ 15. Tak wystawcy jak i zaproszeni przez nich goście otrzymają od Dyrekcji O. P. T. R. przez swoje Izby Rzemieślnicze specjalne karty uczestnictwa upoważniające do 50% zniżki od taryfy kolejowej B.

§ 16. Dyrekcja O. P. T. R. urzęduje do dnia 20 kwietnia b. r. w Izbie Rzemieślniczej w Poznaniu, ul. Wały Zygmunta Augusta 15 a od 21 kwietnia b. r. Międzynarodowe Targi Poznańskie, Poznań, Marszałka Focha Hala 9.

Związek Izb Rzemieśln. R. P.
Dyrektor **B. Sikorski.**

Ogólno-Polskie Targi Rzemiosła
Dyrektor: **A. J. Prus-Kostecki**

Z życia rzemiosła

ŚWIĘTO RZEMIOSŁA W STOLICY KUJAW

W dniu 24 lutego r. b. odbył się wielki Zjazd rzemiosła w Inowrocławiu z inicjatywy tamtejszego oddziału Chrześcijańsko-Narodowego Zjednoczenia Rzemiosła. Zjazd powitał w serdecznych słowach Prezes Oddziału Zjednoczenia p. Kazimierz Lewandowski.

Skolei nastąpiły przemówienia przedstawicieli władz, przyczem słowo wstępne wygłosił prezes Rady Związku Izb Rzemieślniczych p. Władysław Zakrzewski. Przemówienie jego znamionowała troska o byt rzemiosła a apel jego do podania sobie nawzajem rąk do zgodnej współpracy nad ukończeniem rozpoczętego dzieła przyjęli zebrani rzęsistemi oklaskami, zgotowując opiekunowi rzemiosła polskiego żywiołową owację.

Następnie witali Zjazd: pp. Dr. Wilczek, starosta grodzki, Prezydent miasta Jankowski, Radca Izby Skarb. Cwynar, sekretarz BBWR prof. Garbicz, Naczelnik w Związku Izb Kozłowski, kierownik szkoły dokształcającej Szwejba i in.

Przewidziany programem referat pod tytułem „Problematy gospodarcze chrześcijańskiego rzemiosła w Polsce" wygłosił wiceprezes N. Ch. Z. R. p. Dyr. Kurowski. Prelegent zanalizował poszczególne zagadnienia rzemieślnicze w Polsce, porównując je z zagranicznemi, poczem przeszedł do omówienia aktualnej sytuacji rzemiosła polskiego, które obecnie koncentruje swe wysiłki, dążąc do odrodzenia się. Szczególny nacisk kładł prelegent na usiłowania w kierunku podniesienia rentowności warsztatów rzemieślniczych i chronienia ich przed rozdrobnieniem.

Następny referat pod tytułem „Ewolucja form organizacyjnych rzemiosła wielkopolskiego" wygłosił prezes Zarządu Głównego N. Ch. Z. R. p. Wojciech Sobczak. Referent sięgnął do dawnych przedwojennych form i komórek organizacyjnych za czasów zaborczych, naświetlił ich działalność i zasługi wokoło podtrzymywania ducha polskości pod czujnem okiem nieufnych zaborców. Przeszedł okres wyzwolenia się z pod obcego jarzma istniejących wówczas cechów, wspomniał o pierwszych zbiorowych wysiłkach organizacyjnych samoistnego rzemiosła, zatrzymując się dłużej nad rozwojem jego w ostatnich latach, wyrażając uznanie całemu rzemiosłu wielkopolskiemu, szczególnie zaś kujawskiemu za współpracę nad rozwojem jedynie dzisiaj rdzennie rzemieślniczej organizacji na województwo poznańskie, jaką jest Narodowo Chrześcijańskie Zjednoczenie Rzemiosła.

Następny referat w sprawach podatkowych wygłosił p. naczelnik Kozłowski ze Związku Izb Rzemieślniczych w Warszawie. Prelegent szczegółowo omówił przepisy wynikające z nowej ordynacji po-

datkowej oraz ostatnio wydanej do niej instrukcji. Ponieważ sprawy te naogół są nowe dla rzemiosła, przeto zapoznanie się z niemi było szczególnie na czasie i wysoce pouczające. Prelegenta słuchacze nagrodzili rzęsistemi oklaskami.

Nad wygłoszonemi referatami rozpoczęła się dyskusja, w której zabierali głos pp. Białkowski, Siubka, Nelke, Kowalewski, Żdzierski, Sobotko, Gabliński, Wybrański i wielu innych, którym prezydjum udzieliło wyczerpujących odpowiedzi. Na zakończenie zaś wiceprezes N. Ch. Z. R. p. Dyr. Kurowski odczytał rezolucję, której treść pokrywała się mniejwięcej z tezami, wysuniętemi na ostatnich zjazdach w Bydgoszczy i w Gnieźnie Nowością w tej rezolucji jest prośba rzemiosła skierowana do czynników miarodajnych o rozwinięcie akcji nad motoryzacją kraju, co w znacznym stopniu wpłynęłoby na rozwój szeregu warsztatów rzemieślniczych, jak ślusarskich, mechanicznych, lakierniczych i wielu innych. Pozatem zwrócono w rezolucji uwagę na szkodliwą dla samoistnego rzemiosła produkję domokrążnych niedorosłych partaczy, którzy za drobną napozór opłatą wykonują rzemiosło nietylko że niefachowo, ale głównie ze szkodą, tak rzetelnie opłacającego wszelkie świadczenia rzemieślnika, jak również ze szkodą zleceniodawcy.

Gromkiemi okrzykami na cześć Najjaśniejszej Rzeczypospolitej Polskiej, Jej Prezydenta prof. Ignacego Mościckiego oraz Pierwszego Marszałka Polski Józefa Piłsudskiego zakończono Zjazd, który dla stolicy Kujaw będzie niezatartem wspomnieniem i bodźcem dla dalszej intensywnej pracy dla dobra rzemiosła.

Z OKRĘGOWEGO ZJAZDU RZEMIOSŁA W OSTROWIE Wlkp.

Zapowiedziany okręgowy Zjazd samoistnych rzemieślników powiatów ostrowskiego, kępińskiego i krotoszyńskiego zgromadził tym razem około 700 rzemieślników do miasta Ostrowa.

Zgodnie z programem Zjazd zagaił prezes miejscowego Oddziału N. Ch. Z. R. p. Smętek witając przedewszystkiem wszystkich przedstawicieli władz, urzędów, instytucyj i organizacyj oraz wszystkich uczestników Pierwsze powitalne przemówienie wygłosił prezes Rady Związku Izb Rzemieślniczych i zarazem prezes Izby Rzemieślniczej w Poznaniu p. Władysław Zakrzewski.

Następne powitalne przemówienie wygłosili p. Starosta Eckert w imieniu władzy administracyjnej, p. radca Cwynar w imieniu p. dyrektora Izby Skarbowej w Poznaniu, wiceprezes p. Sierakowski w imieniu Zarządu Związku Izb Rzemieślniczych, p. Walczak w imieniu miejscowej Rady Powiatowej B. B. W. R., p Czajka w imieniu miejscowego burmistrza

Następnie wygłosił wiceprezes N. Ch. Z. R. p. Dyr. Kurowski referat pod tyt „Problematy gospodarcze rzemiosła chrześcijańskiego w Polsce". Prelegent omówił w swoim referacie przedewszystkiem wszystkie doniosłe uchwały powzięte przez ostatni Zjazd Rady Związku Izb Rzemieślniczych w Warszawie.

Jako drugi na temat „Rzemiosło a samorząd rzemieślniczy" przemawiał wiceprezes p. Sierakowski — zwracając zebranym uwagę na te momenty, jakie wynikają dla dobra rzemiosła przy ścisłej współpracy organizacyjnej i samorządu rzemieślniczego.

Trzeci z kolei referat wygłosił prezes N. Ch. Z. R. p. Sobczak pod tytułem „Ewolucja form organizacyjnych rzemiosła wielkopolskiego". Ze szczególnem znawstwem omówił prelegent wszelkie odruchy organizacyjne rzemiosła na terenie Wielkopolski od czasów przedwojennych aż do chwili obecnej, wykazując, że poprawy bytu może spodziewać się rzemiosło przez posiadanie własnej ogólnorzemieślniczej organizacji.

Osobny referat na temat spraw podatkowych wygłosił p. Naczelnik Kozłowski ze Związku Izb Rzemieślniczych w Warszawie. Zaznaczyć wypada, że prelegent w bardzo przystępnej i pouczającej formie zaznajomił zebranych z ulgami, jakie w ostatnich czasach samorządowi rzemieślniczemu udało uzyskać.

Nad wygłoszonemi referatami rozpoczęła się obszerna dyskusja, w której zabierali głos pp. Woschke st. c. Rzeźnickiego, Chudziński st. c. Krawieckiego, oraz Masło, działacz rzemiosła z Kalisza.

Równocześnie w trakcie dyskusji przy osobnym stole urzędował dyrektor Izby Rzemieślniczej p. Kurowski, umożliwiając w ten sposób zebranym załatwienie na miejscu najpilniejszych spraw, z czego skorzystało też chętnie około 30 rzemieślników.

Zjazd uchwalił następującą rezolucję:

„Rzemieślnicy samoistni, obradujący na Wielkim Okręgowym Zjeździe Rzemiosła N. Ch. Z. R. powiatów: ostrowskiego, kępińskiego i krotoszyńskiego w dniu 10 marca 1935 r. w Ostrowie uchwalili wnieść na ręce czynników miarodajnych prośbę o zrealizowanie postulatów, wysuniętych przez Radę Związku Izb Rzemieślniczych R. P w dniu 7 i 8 marca 1935 r. w Warszawie w obecności Pana Ministra Przemysłu i Handlu.

Równocześnie zebrani rzemieślniczy solidaryzując się całkowicie z ostatniemi uchwałami okręgowych Zjazdów odbytych z inicjatywy Narodowo Chrześcijańskiego Zjednoczenia Rzemiosła w Bydgoszczy, Gnieźnie i Inowrocławiu są w pełni przekonani, że wysunięte postulaty na tych Zjazdach mające na celu zapewnienie rentowności warsztatów rzemieślniczych, będą w programie Rządu wzięte pod uwagę.

Do

PP. Przewodniczących i członków Komisyj Egzaminacyjnych!

Redakcja „Rzemiosła" podaje do wiadomości, że począwszy od maja r. b. publikować będzie programy egzaminacyjne we wszystkich zawodach rzemieślniczych, obowiązujące na terenach wszystkich Izb Rzemieślniczych w myśl uchwały I-go Zjazdu Rady Związku Izb Rzemieślniczych R. P.

Zwracamy uwagę, że pojedyńczych egzemplarzy, ze względu na koszta rozsyłać nie będziemy, a nadwyżka nakładu przeznaczona jest wyłącznie dla celów archiwalnych i bibljotecznych.

Podając powyższe do wiadomości na miesiąc przed rozpoczęciem druku obowiązujących programów, uważamy za konieczne podkreślić, iż PP. Przewodniczący i członkowie Komisyj Egzaminacyjnych mogą otrzymać programy tylko w drodze normalnej prenumeraty „Rzemiosła".

REDAKCJA „RZEMIOSŁA"

PODATKI I USTAWODAWSTWO PODATKOWE

Kalendarz podatkowy na kwiecień 1935 r.

1. Termin płatności przedpłaty na podatek dochodowy na rok 1935 przez osoby, prowadzące księgi handlowe w/g Kodeksu Handlowego lub księgi gospodarcze, względnie uproszczone księgi handlowe (komunikat Ministerstwa Skarbu ogłoszony w Dzienniku Urzędowym Ministerstwa Skarbu z dnia 20 lutego 1935 r. Nr. 5).

Uwaga: ½ przypadającego podatku.

5. Termin wpłacenia podatku od energji elektrycznej, pobranego w okresie od 16 do 31 marca.

7. Termin wpłacenia potrąconego pracownikom podatku dochodowego (Dział II) od uposażeń służbowych, emerytur i wynagrodzeń za najemną pracę.

15. Termin płatności zaliczki na poczet podatku przemysłowego od obrotu za miesiąc marzec przez przedsiębiorstwa, prowadzące prawidłowe Księgi handlowe.

Uwaga: Prawo opłacania tego podatku w terminach miesięcznych przysługuje również i przedsiębiorstwom, prowadzącym uproszczone Księgi handlowe.

15. Termin płatności 10% dodatku do miesięcznej zaliczki podatku przemysłowego od obrotu przez przedsiębiorstwa I—V kategoryj świadectw przemysłowych.

20. Termin płatności podatku od energji elektrycznej, pobranego w okresie od 1 do 15 kwietnia.

30. Termin płatności I raty podatku gruntowego.

30. Termin płatności I raty podatku od nieruchomości.

30. Termin płatności I raty podatku od lokali.

30. Termin płatności I raty podatku od placów budowlanych.

30. Termin płatności 10% dodatku do I raty podatku gruntowego.

30. Termin płatności I raty podatku przemysłowego od obrotu w formie zryczałtowanej.

Nadto winny być uiszczone wszelkie podatki, których płatność przypada w ciągu miesiąca kwietnia, np. podatki, rozłożone na raty.

Termin płatności I-ej raty podatku przemysłowego od obrotu za r. 1935

Według ordynacji podatkowej termin uiszczenia I raty dla przedsiębiorstw nieprowadzących Ksiąg handlowych a także i ksiąg uproszczonych przypada **w dniu 15 czerwca 1935 r.**, t. j. po otrzymaniu nakazu płatniczego na wymiar podatku za rok 1934.

Przedsiębiorstwa sprzedaży mięsa połączonej z wyrębem, przedsiębiorstwa drobnej sprzedaży mięsa oraz przedsiębiorstwa wyrobu wędlin, które na mocy § 2 lit. b rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 6 marca 1935 r. („Rzemiosło" Nr. 11/35 r.) zostały wyłączone od opłaty podatku przemysłowego od obrotu w formie ryczałtu — opłacają I ratę podatku przemysłowego od obrotu na rok 1935 również w terminie 15 czerwca 1935 r. (zamiast 30 kwietnia 1935 r.).

Uwaga: Zaliczki nie opłacają przedsiębiorstwa, od których pobiera się podatek przemysłowy od obrotu na giełdach mięsnych lub na rzeźniach (od wagi lub sztuki).

Prace nad projektem nowej taryfy świadectw przemysłowych dobiegają końca

Związek Izb Rzemieślniczych R. P. postawił sobie za zadanie dążyć do zasadniczej zmiany krzywdzącej obecnie taryfy świadectw przemysłowych.

Rozpoczęte prace w tym kierunku dobiegają końca. W ciągu najbliższych 2 tygodni odnośny projekt zostanie przedstawiony Panu Ministrowi Skarbu.

Jak niesprawiedliwa jest obecnie obowiązująca taryfa świadczy najlepiej fakt, że w Warszawie są przedsiębiorstwa z rocznemi obrotami 50.000, 500.000 i 4.500.000 złotych, które ustawowo nabywają świadectwa przemysłowe II kategorji handlowej. Cena świadectwa II kategorji handlowej w Warszawie wynosi wraz z dodatkami 720 złotych.

Obciążenie z tego tytułu wynosi w stosunku do obrotu:

a) przy rocznym obrocie 50.000 zł. 1,4%;

b) przy rocznym obrocie 500.000 zł. 0,14%;

c) przy rocznym obrocie 4.500.000 zł. 0,016%.

Cyfry i stosunek ten jest wymowny.

6% pożyczka wewnętrzna a podatki

Wydany przez Ministerstwo Skarbu okólnik z dn. 13 marca 1935 r. LD III—3885/3/35 (Dziennik Urzędowy Ministerstwa Skarbu Nr. 8 z dnia 20 marca 1935, poz. 158) **w sprawie przyjmowania walorów na podatki**, w szczególności końcowy ustęp tego okólnika — mógł wywołać wrażenie, iż 6% pożyczką wewnętrzną można opłacać podatek dochodowy.

Z uwagi na to zwracamy uwagę na przepis art. 7 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 5 września 1933 (Dziennik Ustaw R. P. z r. 1933 Nr. 67, poz. 503). Artykuł 7 brzmi:

„Obligacje 6% pożyczki wewnętrznej przyjmowane będą według ich wartości imiennej przez wszystkie kasy urzędów skarbowych na spłatę należności z tytułu podatku od spadków i darowizn".

Rozszerzenie ram wydawnictwa „Dziennik Urzędowy Ministerstwa Skarbu"

Ministerstwo Skarbu podaje obecnie w Dzienniku Urzędowym wszystkie zarządzenia ogólne w zakresie ustawodawstwa podatkowego.

Przed płatnikiem nie ma więc tajemnic, co naturalnie wychodzi na jego tylko korzyść.

Obecnie Ministerstwo Skarbu wprowadziło nową zasadniczą inowację, mianowicie ogłasza w Dzienniku ważniejsze orzeczenia Najwyższego Trybunału Administracyjnego, kierowane do Izb Skarbowych, Urzędu Wojewódzkiego Śląskiego (Wydział Skarbowy) oraz do wszystkich urzędów skarbowych. Poniższy komunikat zaczerpnęliśmy z Nr. 8-go rozszerzonego „Dziennika Urzędowego Min. Skarbu".

Ulgi w podatku dochodowym z tytułu nowowznoszonych budowli

Ministerstwo Skarbu okólnikem z dnia 13 marca 1935 r. LDV—7573/2/35 podało do wiadomości podwładnych urzędów wyrok Najwyższego Trybunału Administracyjnego L. Rej. 8181/33 w sprawie skargi Bronisława Gryzika w Warszawie na orzeczenie Izby Skarbowej Grodzkiej w Warszawie z dnia 26 września 1933 r. w przedmiocie ulg w podatku dochodowym z tytułu nowozniesionej budowli.

Izba Skarbowa Grodzka w Warszawie odmówiła ulgi w podatku dochodowym z art. 33 p. 3 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 kwietnia 1927 r. o rozbudowie miast — poz. 372 Dz. Ust., podając w uzasadnieniu, że dom został wybudowany na imię żony odwołującego się, która dochodów osobistych, podlegających opodatkowaniu podatkiem dochodowych, nie deklarowała.

Skarga na to orzeczenie zarzuca obrazę powyższego przepisu rozporządzenia o rozbudowie miast z tego powodu, iż skarżący sam poniósł koszty budowy domu, a okoliczność, czy dom wybudował dla siebie, jest nieistotna.

N. T. A. orzekł, że ulga podatkowa z art. 33 p. 3 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z 22 kwietnia 1927 r. przysługuje osobie, na której ostatecznie koszt powstaje nowy objekt budowlany, i to skutkiem celowej działalności gospodarczej tej jednostki, skierowanej na powstanie nowego domu mieszkalnego, sposób zaś uregulowania tytułu własności nowozbudowanego domu nie przesądza kwestji praw do tej ulgi.

Odmienne stanowisko władzy pozwanej, zajęte w zaskarżonem orzeczeniu, należało tedy uznać za niezgodne z ustawą i z tego powodu uchylić to orzeczenie.

Uproszczone księgi handlowe

Zgodnie z postanowieniami § 2 lit. c rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 6 marca 1935 r. (Nr. 11—35 r. „Rzemiosła") — z pośród przedsiębiorstw, podlegających zryczałtowanemu podatkowi przemysłowemu od obrotu na rok 1935, wyłączone są od opłaty tego podatku, między innemi, także **przedsiębiorstwa, które do dnia 31 marca 1935 r. złożą właściwemu urzędowi skarbowemu pisemne oświadczenie o prowadzeniu od początku roku 1935 prawidłowych lub uproszczonych ksiąg handlowych.**

Związek Izb Rzemieślniczych R. P. równocześnie podaje do wiadomości sfer rzemieślniczych, że Ministerstwo Skarbu reskryptem z dnia 19 lutego 1935 r. LDV 4209/I/35 **przedłużyło termin do dnia 28 lutego 1935 r. włącznie niekwestjonowania zapisów tranzakcyj warsztatów rzemieślniczych od początku roku,** o ile zaświadczenie uproszczonych ksiąg zostało dokonane do dnia 28 lutego 1935 r. Termin 28 lutego 1935 r. dotyczy wyłącznie warsztatów rzemieślniczych, co świadczy o tem, że Ministerstwo Skarbu chętnieby widziało spopularyzowanie jaknajszerszego prowadzenia rachunkowości wśród sfer rzemieślniczych, co w końcowym rezultacie doprowadziłoby do niekrzywdzącego opodatkowania lojalnego rzemieślnika.

Wystarcza więc dla wyłączenia warsztatu rzemieślniczego od obowiązku opłaty podatku w formie ryczałtu, jeżeli księgę uproszczoną zaświadczono przed dniem 1 marca 1935 r.

Przypominamy, że wyjątkowo w roku 1935 — uproszczone Księgi handlowe mogą być zaprowadzone w ciągu całego roku 1935, nawet w środku miesiąca.

Wszystkie Izby Rzemieślnicze, a nadto Związek Rzemieślników Chrześcijan w Warszawie (Miodowa 14) oraz Związek Księgowych w Polsce (Złota 6) wraz z Oddziałami prowadzą propagandę jaknajliczniejszego prowadzenia uproszczonych Ksiąg handlowych przez rzemiosło.

Zwracamy uwagę, że cena oprawnego kompletu Ksiąg wraz z instrukcją o ich prowadzeniu — wynosi:

a) dla drobnych warsztatów rzemieślniczych (136 stron.) zł. 5.50.

b) dla średnich warsztatów rzemieślniczych (200 stron.) zł. 7.—

c) dla dużych warsztatów rzemieślniczych (304 strony) zł. 9.50.

Księgi uproszczone mogą zaświadczać Izby Rzemieślnicze, które za te czynności pobierają opłatę do wysokości zł. 2.

Wobec zbliżającego się II kwartału 1935 r. zaprowadzenie obecnie uproszczonych ksiąg jest nader wskazane.

O ile chodzi o stanowisko władz skarbowych w stosunku do uproszczonych ksiąg handlowych, prowadzonych przez rzemieślników, to powyższa kwesja znalazła zasadnicze rozstrzygnięcie w okólniku z dnia 29 stycznia 1935 r. LDV 3817/I/35, w którym Pan Minister Skarbu zajął zdecydowane stanowisko, t. j. wskazał, aby polityka wykonawcza władz w stosunku do ksiąg, **szczególnie prowadzonych przez drobnych płatników, sprzyjała tendencji ich rozpowszechniania.**

Skład Komisji odwoławczej w Warszawie

Wykaz członków komisji odwoławczej przy Izbie Skarbowej w Warszawie, zatwierdzony przez Pana Ministra Skarbu na okres do końca 1936 r. obejmuje następujące nazwiska.

Członkowie komisji: Stefan Barcikowski, Jan Baryłkiewicz, Bolesław Bauer, Abram Besser, Bolesław Borkowski, Ferdynand Borkowski, Witold Borkowski, Stanisław Breikopf, Chaim Cukier, Władysław Chojecki, Teodor Fichtner, Feliks Gałęzowski, Salomon Graff, **Srul Glocer**, Abraham Gepner, Stanisław Jabłoński, **Edmund Karłowicz,** Seweryn Kampfi, Roch Krzeczkowski, Aleksander Łakomski, Jerzy Machlejd, **Jakób Marek,** Maurycy Mayzel, Henryk Maublit, Roman Morawski, Ludwik Nowakowski, Adam Pakulski, Wacław Piekarski, Roman Pintara, **Józef Sierakowski,** Karol Stronczyński, Mieczysław Szaciński, Antoni Warębski, **Jakób Wildt,** Natan Wohl, Roman Zylbersztajn.

Zastępcy członków komisji: **Juljan Altman,** Franciszek Ambroziewicz, Stanisław Arct, **Karol Brisemeister,** Stanisław Ciesielski, **Mieczysław Dmowski,** Leon Fajans, Maurycy German, Jerzy Gordowski, Zygmunt Heller, Stefan Jarkowski, Stanisław Józefowicz, **Józef Kamler,** Ludwik Kasiński, Edmund Kijak, Adolf Kinman, Bolesław Kłobukowski, Edward Lempke, Walenty Matkowski, **Jan Mencel,** Wacław Mierzejewski, Artur Mróz, Stefan Ortman, Antoni Pawlikowski, Jan Podbielski, Tadeusz Płucer Sarna, Abram Rudnicki, Stanisław Sandrzak, Tadeusz Słoński, Remigjusz Stankiewicz, Adolf Strancman, Jakób Szochur, Stefan Szczepaniak, **Wacław Wojciechowski, Bolesław Widziński** *).

*) **Uwaga!** Nazwiska podane tłustemi czcionkami oznaczają przedstawicieli rzemiosła.

Najważniejsze bieżące wiadomości podatkowe

Opinjując projekt rozporządzenia Ministra Skarbu o normach szacunkowych i orjentacyjnych dla podatków — niektóre Izby Rzemieślnicze, uznawszy w zasadzie, iż właściwe ustalenie norm szacunkowych i orjentacyjnych dla podatków jest dla warsztatów rzemieślniczych **sprawą bardzo wielkiej wagi** — równocześnie poruszyły i inne aktualne zagadnienia, związane z najbliższemi wymiarami podatku przemysłowego od obrotu i podatku dochodowego.

Wobec wielkiej aktualności poruszonych zagadnień — Związek Izb Rzemieślniczych R. P. uważa za swój obowiązek wyłuszczyć swoje w tych sprawach stanowisko:

I. NORMY SZACUNKOWE I ORJENTACYJNE DLA PODATKÓW

Przesyłając Ministerstwu Skarbu opinję w sprawie norm — Związek Izb w końcowym ustępie swej opinji **oświadczył całą swą gotowość do dalszej współpracy, zmierzającej do ustalenia przez Ministerstwo Skarbu realnych podstaw wymiarowych przy współudziale Samorządu gospodarczego.**

Analogiczne stanowisko zajął również i Związek Izb Przemysłowo-Handlowych.

Z tego wynika, że prace w kierunku ustalenia norm szacunkowych i orjentacyjnych, zdaniem Związku, nie powinny być zaniechane i do tej sprawy Związek Izb z całą pewnością powróci, w szczególności po zapoznaniu się przez Ministerstwo Skarbu z ogólnem stanowiskiem Samorządu gospodarczego w sprawie omawianych norm.

Opinja Związku Izb Rzemieślniczy R. P. jest znana Izbom Rzemieśniczym — została bowiem ona podana do ich wiadomości pismem z dnia 23 b. m. LPr. 8.6, do którego dołączono w odpisie opinję Związku, złożoną Ministerstwu Skarbu.

II. BIEŻĄCE WYMIARY PODATKÓW BEZPOŚREDNICH

Nie ulega wątpliwości, iż do bieżących wymiarów podatkowych — urzędy skarbowe (izby skarbowe) zastosują nowe zasady, wynikające z obowiązującego dziś ustawodawstwa podatkowego (Ordynacja podatkowa, rozporządzenie wykonawcze, instrukcja podatkowa, okólnik Ministertwa Skarbu z dnia 29 stycznia 1935 r. LDV 3817/I/35), to znaczy, iż wymiary podatkowe — zgodnie z postanowieniami art. 76 § 2 Ordynacji podatkowej — winny być oparte na materjale faktycznym. Inne przeprowadzenie wymiarów, np. na podstawie dotąd właściwie nieustalonych norm szacunkowych i orjentacyjnych, nie jest możliwe.

Ten stan rzeczy zniewala do przeprowadzenia wymiarów indywidualnych, opartych na materjałach faktycznych.

III. ZRYCZAŁTOWANY PODATEK PRZEMYSŁOWY OD OBROTU NA ROK 1935

W Nr. 11/35 r. tygodnika „Rzemiosło“ podaliśmy tekst rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 6 marca 1935 r., które ostatecznie załatwia sprawę podatku przemysłowego od obrotu na rok 1935 dla większości warsztatów rzemieślniczych.

Dla nadania tej sprawie większej wyrazistości przytoczyliśmy w tym samym numerze uwagi do zryczałtowanego podatku oraz podaliśmy tabelę podatku na rok 1935 w porównaniu do lat ubiegłych.

Tabela ta potwierdza, iż podatek na rok 1935 został obniżony; w poszczególnych pozatem wypadkach rozporządzenie powyższe przynosi rzemiosłu dalsze znaczne ulgi podatkowe w porównaniu z latami ubiegłemi.

Samorząd gospodarczy na danym odcinku przeprowadził na ogół swe słuszne postulaty.

Kwestja więc podatku przemysłowego od obrotu na rok 1935, pobieranego w formie ryczałtu, nie wymaga dalszych wyjaśnień.

IV. PODATEK PRZEMYSŁOWY OD OBROTU ZA ROK 1934

Dla pewnej ilości warsztatów (pracowni rzemieślniczych) — urzędy skarbowe przeprowadzą wymiar podatku za rok 1934 indywidualnie na ogólnych zasadach, t. j. zgodnie z art. 76 Ordynacji Podatkowej, na podstawie zebranego materjału faktycznego.

Podatek na ogólnych zasadach opłacać będą warsztaty rzemieślni-

cze, które nie podpadają pod rozporządzenie Ministra Skarbu o podatku zryczałtowanym:

warsztaty o obrotach znacznie wyższych od przeciętnych obrotów 45.000 zł.; zakłady, które na mocy obowiązujących przepisów winny były nabyć świadectwa przemysłowe wyższych kategoryj (IV, V kategorji świadectw przemysłowych); warsztaty, prowadzące księgi handlowe od początku roku 1935, t. j. te, które je zaświadczyły przed 1 marca 1935 r. i t. d.

Termin ukończenia wymiaru upływa **z dn. 1 maja 1935 r.**

V. PODATEK DOCHODOWY NA ROK PODATKOWY 1935

Wymiar tego podatku w roku 1935 wymaga specjalnego omówienia. Zachodzić będą 3 rodzaje wymiaru:

1) wymiar podatku dla podatników, prowadzących księgi handlowe:

O ile księgi handlowe w warsztatach rzemieślniczych zostaną uznane za rzetelne — wtedy kwetja ustalenia podstaw wymiaru i określenia sumy podatku nie będzie nastręczać trudności.

2) wymiar podatku dla rzemieślników, opłacających zryczałtowany podatek przemysłowy od obrotu:

Niezależnie od przyjętych za podstawę dla zryczałtowanego podatku obrotów, które w danym wypadku nie mogą być uznane za miarodajne, urzędy skarbowe ustalać będą indywidualnie obroty za rok gospodarczy 1934, a po zastosowaniu do nich w większości wypadków % średniej zyskowności — ustalą podstawę wymiaru i sumę przypadającego podatku dochodowego za rok podatkowy 1935.

Nie ulega najmniejszej wątpliwości, że w większości wypadków kwoty, ustalonego w ten sposób obrotu, będą się różnić od kwot obrotu dla zryczałtowanego podatku.

Sumy więc obrotu dla podatku dochodowego mogą być w niektórych wypadkach niższe, w innych zaś — wyższe.

3) wymiar podatku dla płatników, pociągniętych do podatku przemysłowego od obrotu za rok 1934 na ogólnych zasadach:

Różnica między wymiarami jednym a drugim (pp. 2 i 3 polegać będzie na tem, że, o ile obrót (p. 2) może być usalony w kwotach różnych, o tyle obroty pod p. 3 — zasadniczo powinny być ustalane tak dla podatku przemysłowego od obrotu, jak i dla podatku dochodowego w sumach jednakowych.

4) najważniejszym jednak czynnikiem dla ustalenia odpowiedniej kwoty podatku dochodowego — będzie kwestja usalenia % średniej zyskowności dla warsztatów rzemieślniczych.

Tej sprawie Izby Rzemieślnicze muszą poświęcić wiele uwagi i czasu dla zebrania odpowiedniego materjału faktycznego z poszczególnych zawodów rzemieślniczych. Odpowiednie materjały, zebrane przez Izby bądź bezpośrednio bądź przy współudziale organizacyj branżowo-zawodowych, należy, po krytycznej a zarazem bezstronnej analizie, przedstawić właściwej Izbie Skarbowej.

Materjały co do % średniej zyskowności winny być nadesłane Izbie Skarbowej w terminie najpóźniej do 30 czerwca 1935 r., a to z uwagi, iż termin wymiaru podatku dochodowego dla osób fizycznych, nieprowadzących ksiąg handlowych i gospodarczych, upływa z dniem 15 sierpnia 1935 r.

VI. ZBIERANIE MATERJAŁÓW INFORMACYJNO - WYMIAROWYCH

Władze skarbowe stale w ciągu całego roku zbierają materjały informacyjne celem ustalenia odpowiednich wymiarów. Materjały powyższe koncentrują się początkowo w Izbie Skarbowej w Biurze informacyjnem. Zapoznanie się więc ze sposobem zbierania materjału informacyjnego jest konieczne. Odpowiednie wskazówki zawiera instrukcja podatkowa z dnia 31 grudnia 1934 r. (§§ 73—103). Należy zwrócić uwagę na § 76 p. 2 powyższej instrukcji. § 76 zwalnia organa Samorządu gospodarczego od obowiązku udzielania informacyj, dotyczących poszczególnych płatników. Z tego wynika, że samorząd gospodarczy, informując władze skarbowe o zagadnieniach gospodarczych o charakterze ogólnym (% średniej zyskowności w danym zawodzie lub miejscowości, wzrost wzgl. upadek wytwórczości w danym rzemiośle i t. d.) nie jest obowiązany informować władz skarbowych o poszczególnych podatnikach.

Informacje o poszczególnych płatnikach winni udzielać na wezwanie władz skarbowych biegli, powołani z list, przedstawionych przez instytucje Samorządu gospodarczego (Izby Rzemieślnicze).

Związek Izb już niejednokrotnie zwracał uwagę na doniosłą rolę biegłych przy wymiarach podatkowych — przedstawienie więc władzom skarbowym list biegłych jest jednym z najpilniejszych obowiązków Izb Rzemieślniczych.

VII. UPROSZCZONE KSIĘGI HANDLOWE

Zbieranie materjałów informacyjnych, ustalenie % średniej zyskowności, ustalenie norm szacunkowych i orjentacyjnych — straciłoby dużo na swej aktualności, gdyby, powiedzmy, 25% podatników prowadziło księgi handlowe.

Tej sprawie poświęcił Związek Izb Rzemieślniczych dużo czasu i wysiłku, mając na uwadze dobro rzemieślnika, który, prowadząc nieskomplikowaną rachunkowość, byłby pociągany do podatków w tej wysokości, jakaby się od niego należała.

To też zaprowadzenie uproszczonych ksiąg handlowych nawet od 1 kwietnia, maja lub czerwca 1935 r. jest wskazane, gdyż na podstawie rzetelnie prowadzonej księgi uproszczonej można wypośrodkować obrót za cały rok gospodarczy 1935, na podstawie zapisów, np. 7 miesięcznych.

Jeżeli chodzi o ustosunkowanie się władz skarbowych do zagadnienia uproszczonych ksiąg, prowadzonych rzetelnie przez rzemieślników, to będzie ono życzliwe. W tej mierze władze skarbowe obowiązuje Okólnik Ministerstwa Skarbu z dnia 29 stycznia 1935 r. LDV 3817/I/35, w którym to okólniku Pan Minister Skarbu z całym naciskiem zaznaczył, aby polityka wykonawcza władz w stosunkach do ksiąg, **szczególnie prowadzonych przez drobnych płatników, sprzyjała tendencji ich rozpowszechniania.**

VIII. PRAWA PŁATNIKÓW

Władza skarbowa używa biegłych z urzędu lub na wniosek płatnika. Płatnikowi służy prawo żądania przesłuchania biegłych zarówno w postępowaniu wymiarowem, jak i odwoławczem, z wyjątkiem przypadków, przewidzianych w art. 79 i 114 § 2 Ordynacji podatkowej. Zarówno władze skarbowe, jak i

płatnicy mogą powoływać biegłych wyłącznie z list, przedstawionych władzom skarbowym przez instytucje samorządu gospodarczego. Gdy płatnik wyrazi życzenie złożenia ustnych wyjaśnień w celu uzasadnienia podniesionych w odwołaniu zarzutów, należy go zawiadomić o terminie rozpoznania odwołania przynajmniej na 7 dni przed posiedzeniem komisji lub sekcji odwoławczej pod warunkiem, że przy wniesieniu odwołania uiści opłatę w wysokości pół proc. od kwoty spornego podatku, jednak nie mniej niż 2 złote i nie więcej niż 50 złotych. (W tym wypadku referowanie sprawy na komisji odwoławczej odbywa się w obecności płatnika). W razie całkowitego lub częściowego uwzględnienia odwołania oplata podlega zwrotowi (art. 115 § 1 i 2 Ordynacji podatkowej.

Każdemu płatnikowi przysługuje prawo złożenia zeznania podatkowego, przyczem — zgodnie z przepisami § 50 rozporządzenia wykonawczego do ordynacji podatkowej — władze skarbowe obowiązane są zbadać i porównać z posiadanemi materjałami **wniesione w terminie zeznania płatników zarówno obowiązanych do ich złożenia, jak i nieobowiązanych.** W tej kwestji informowaliśmy obszernie w Nr. Nr. 7 i 8 „Rzemiosła" z r. 1935 w artykulach „zeznania do wymiaru podatku przemysłowego od obrotu za rok 1934" i „zeznania do wymiaru podatku dochodowego za rok 1935".

Twierdzenie więc w tych warunkach, że płatnicy nie mają ustawowo zapewnionego wpływu dla obrony swych warsztatów pracy przed niesłusznemi i niesprawiedliwemi obciążeniami podatkowemi — mija się z rzeczywistym stanem prawnym.

IX. KOMISJE ODWOŁAWCZE I SEKCJE RZEMIEŚLNICZE

W skład Komisyj Odwoławczych wchodzi obecnie większa ilość płatników z grona rzemieślników, niż to miało miejsce w latach ubiegłych. Jest również możność utworzenia w łonie Komisji Odwoławczej — Sekcji Rzemieślniczej — o co zabiegał w swoim czasie Związek Izb Rzemieślniczych R. P., Sekcje takie w wielu wypadkach zostały już powołane. A zatem i w tej poważnej instytucji znaleźli się przedstawiciele rzemiosła, a do zadań tej instytucji należy nietylko rozpatrywanie odwołań, lecz również i orzekanie w pełnym składzie w przedmiocie ustalenia norm szacunkowych i orjentacyjnych dla podatków.

X. KONTAKT SAMORZĄDU GOSPODARCZEGO Z WŁADZAMI SKARBOWEMI

Z powyższego przedstawienia stanu rzeczywistego najdokładniej wynika, że samorząd gospodarczy ma cały szereg zasadniczych spraw, wynikających z obecnie obowiązującego ustawodawstwa podatkowego, które należałoby omówić i przedstawić właściwym władzom skarbowym — Izbom Skarbowym (Wydziałowi Skarbowemu Województwa Śląskiego).

Potwierdza to również i instrukcja podatkowa z dnia 31 grudnia 1934 r., która w § 18 ustala, że Naczelnik Wydziału II Izby Skarbowej obowiązany jest, między innemi utrzymywać kontakt z instytucjami gospodarczemi, **zwłaszcza z organami samorządu gospodarczego.**

XI. STATYSTYKA ŚWIADECTW PRZEMYSŁOWYCH

Zbieranie danych o świadectwach przemysłowych, nabywanych przez warsztaty rzemieślnicze, w porozumieniu z władzami skarbowemi — należy do zadań Izb Rzemieślniczych.

Ilość samodzielnych warsztatów rzemieślniczych powinna mniej więcej odpowiadać ilości nabytych świadectw przemysłowych.

Wrazie stwierdzenia znacznej rozbieżności w tej materji — Izby Rzemieślnicze powinny zawiadamiać o tem Izby Skarbowe — celem wyjaśnienia stwierdzonych różnic.

XII. IZBY RZEMIEŚLNICZE — A ZWIĄZEK IZB RZEMIEŚLNICZYCH R. P.

W razie stwierdzenia pewnych faktów rzeczywistych, np. niewłaściwego postępowania egzekucyjnego (sekwestr narzędzi pracy) masowego odrzucania ksiąg handlowych ze względów formalnych i t. d., Izby Rzemieślnicze powinny o tem zawiadamiać Związek Izb we właściwym czasie, z przytoczeniem kilku, względnie kilkunastu zaszłych wypadków. Nadto Związek Izb prosi, aby przed wystąpieniem do Związku w sprawach podatkowych, Izba Rzemieślnicza zbadała i oceniła, czy odnośne wystąpienie znajduje uzasadnienie prawne w obowiązującem ustawodawstwie podatkowem. Powzięcie bowiem uchwały przez odnośną Izbę np. w sprawie kwartalnych świadectw przemysłowych, nie może być przychylnie rozpatrzone przez czynniki miarodajne, bowiem ustawa o podatku przemysłowym — przewiduje świadectwa roczne i półroczne. Również Związek Izb nie może popierać wniosku o nadanie organizacjom branżowo-zawodowym prawa opinjowania projektów ministerjalnych narówni z organizacjami samorządu gospodarczego, a to z uwagi na postanowienia Ordynacji podatkowej, która wylicza następujące organizacje samorządu gospodarczego: izby rolnicze, przemysłowo-handlowe i rzemieślnicze oraz organizacje samorządu wolnych zawodów: rady adwokackie i izby lekarskie.

Podając niniejsze wyjaśnienie Związek Izb Rzemieślniczych R. P. sądzi, iż ułatwi ono prace Izb Rzemieślniczych w sprawach podatkowych oraz wprowadzi pewne ujednostajnienie w tym ważnym dziale.

W razie jakichkolwiek wątpliwości Związek Izb Rzemieślniczych R .P. zawsze chętnie służyć będzie odpowiedniemi dalszemi wyjaśnieniami.

W końcu Związek Izb zwraca uwagę, iż cały szereg aktualnych zagadnień z dziedziny ustawodawstwa podatkowego umieszczamy w tygodniku „Rzemiosło". Jest zatem wskazane, aby tygodnik ten z uwagi na interes rzemieślnika, znalazł się w ręku każdego zainteresowanego rzemieślnika.

ULGA PODATKOWA DLA NAJSŁABSZYCH WARSZTATÓW RZEMIEŚLNICZYCH

Okólnik Ministerstwa Skarbu z dnia 6 marca 1935 r. LDV 3403/4/35 w sprawie świadectw przemysłowych dla rzemieślników sprzedających wyroby własnych warsztatów na targach i jarmarkach, którego treść wraz z komentarzem podaliśmy w Nr. 11/35 r. tygodnika „Rzemiosło" — został ogłoszony w Dzienniku Urzędowym Ministerstwa Skarbu z dnia 20 marca 1935 r. Nr. 8, poz. 164.

OŚWIATA WYCHOWANIE KULTURA

Projekt programu egzaminacyjnego w siodlarstwie

POWOŻNICTWO

1) Jaki to jest typ powozu przedstawiony przez kandydata na sztukę mistrzowską?
2) Wiele mamy typów powozów? Proszę o określenie?
3) Co to jest jejeton?
4) Co to jest lando?
5) Co to jest kareta?
6) Co to jest landolet?
7) Co to jest Dog-cart?
8) Co to jest bieda?
9) Co to jest polowczyk?
10) Komu wydaje mistrz dyspozycje wykonania prac wstępnych?
11) Co należy najpierw uczynić po otrzymaniu dyspozycji?
12) Do kogo należy ustawienie budy i z wielu składa się żeber czyli szprygli?
13) Jakie potrzebne są narzędzia do ustawienia budy?
14) Jak się dzieli pracę powozową w siodlarstwie?
15) Jakie główne zadanie ma pomocnik na pracę czarną?
16) Jakie główne zadanie ma pomocnik na pracę białą?
17) Jakiej skóry używa się na obszycie skrzydeł?
18) Jakiej skóry używa się na pokrycie budy?
19) Jakiej skóry używa się na obicie wewnętrzne i dolne części przy podnóżu?
20) Czem się wykończa obicia karet ślubnych?
21) Jak wygląda powóz galowy?
22) Do jakiego celu on służy?
23) Z jakiego materjału jest obicie karety ślubnej?
24) Gdzie siedzi lokaj i stangret przy powozach galowych?
25) Jak wygląda stopień przy powozach galowych?
26) Czem są takowe wykładane lub obszyte?
27) Jakich towarów używa się na obicie luksusowe?

PROJEKT PROGRAMU EGZAMINACYJNEGO CZELADNICZEGO DLA ZAWODU SIODLARSKIEGO

1) Proszę opisać sposób wykonania sztuki czeladniczej.
2) Jak jest długa pierś robocza mierzona od skoblicy do skoblicy?
3) Czy kółko do noszenia jest w samym środku piersi?
4) Wiele centymetrów od środka piersi przychodzi kółko do noszenia?
5) W którym kierunku zakłada się kółko do noszenia, na lewo czy na prawo?
6) Jaka szeroka jest pierś gdy jest złożona?
7) Jeżeli się pierś składa, czy brzegi schodzą się równo jeden na drugi?
8) Wiele centymetrów wystaje jeden brzeg poza drugi?
9) Który brzeg musi wystawać, dolny czy górny?
10) Jaka jest przestrzeń od skoblicy do kaplika od nakarczyka?
11) Wiele cm. odległe są od siebie obydwa kapliki od nakarczyka?
12) Jaki długi jest pas do półszorka roboczego?
13) Jaki długi jest nakarczyk mierzony od końca do końca?
14) Wiele cm odległe są od siebie sprzączki przy nakarczyku?
15) Jaka długa jest sztrypka przy nakarczyku?
16) Jaka szeroka jest sztrypka przy nakarczyku?
17) Jaka szeroka jest to środkowa część pomiędzy sprzączkami?
18) Jaka długa jest poduszka mierzona od końca do końca?
19) Jaka długa jest sama poduszka?
20) Jaka szeroka jest poduszka?
21) Z wielu części składa się sama poduszka?
22) Jaka długa jest tak zwana komora?
23) Jak należy poduszki wyścielać?
24) Jaki materjał bierze się do wyścielania poduszek?
25) Jaki materjał jest najodpowiedniejszy i dlaczego?
26) Jakie długie są sztrypki do poduszki?
27) Jaki długi jest podbrzusznik?
28) Jaki długi jest krótki podbrzusznik?
29) Jaka długa jest sztrypka do podbrzusznika?
30) Jaki długi jest podbrzusznik?
31) Jaka długa jest sztrypka do podogonia?
32) Jakie długie jest podogonie bez pausza?
33) Wiele cm rozkrawa się podogonie?
34) Jaki długi jest pausz?
35) W jaki sposób robi się pausz do roboczego półszorka?
36) Jaki długi jest boczek mierzony od sprzączki do sprzączki?
37) Jaka długa jest sztrypka przy boczku?
38) Jaki długi jest nagłówek?
39) Wiele cm. rozkrawa się końce nagłówka?
40) Jaki długi jest naczółek mierzony pośrodku w świetle?
41) Jakie długie jest podgarle?
42) Jaki długi jest nanosek?
43) W jaki sposób robi się okularki robocze?
44) Jaki długi musi być łącznik między okularami?
45) Jaka długa jest sztrypka przy łączniku?
46) Jakie długie muszą być lejce mierzone przez całość?
47) Jakie długie muszą być krzyżowe cugle?
48) Jakie długie muszą być boczne cugle?
49) Jaka długa jest tylna część lejc?
50) Czy są jeszcze inne systemy półszorków roboczych?
51) Jaka długa jest pierś wyjazdowa mierzona od sprzączki do sprzączki?
52) Jaka szeroka jest pierś złożona?
53) Czy sposób składania piersi wyjazdowej jest ten sam jak przy piersi roboczej?
54) Jaka jest odległość pomiędzy kaplikami do nakarczyka?
55) Czy kółko do noszenia zakłada się w ten sam sposób jak przy piersi roboczej?
56) Jaki długi jest pas wyjazdowy?
57) Jaki długi powinien być uchwyt przy kółku przy pasie?
58) Czy robi się nakarczyki wyjazdowe jedynym systemem?
59) Jakie są te rozmaite systemy?

(D. n.)

Skrzynka pocztowa

Związek Rzemieślników — Oddział w Nasielsku.

Okólnik Ministerstwa Skarbu z dn. 6 marca 1935 r. L. D. V. 3403/4/35 (Dziennik Urzędowy Min. Skarbu Nr. 8/35 r., poz. 164) zwalnia rzemieślników od obowiązku nabywania odrębnego świadectwa przemysłowego IV kategorji handlowej z tytułu sprzedaży wyrobów swoich warsztatów na rynkach w dnie targowe i jarmarczne, o ile rzemieślnik nabył na warsztat świadectwo VIII kategorji przemysłowej i posiada kartę rzemieślniczą.

Wobec tego, że Ministerstwo Skarbu nie postawiło żadnych innych ograniczeń, należy przyjść do wniosku, że, o ile rzemieślnik sprzedaje własne wyroby w sąsiednich miasteczkach na targach i jarmarkach, nie ma on obowiązku nabywania świadectwa IV kategorji handlowej pod warunkiem, iż będzie miał przy sobie świadectwo, względnie odpis świadectwa na swój warsztat oraz kartę rzemieślniczą. — Mogłaby powstać kwestja wówczas, gdyby rzemieślnik sprzedawał własne wyroby w wyższej klasie miejscowości od tej, w której znajduje się warsztat rzemieślniczy (taryfa świadectw przemysłowych).

Cech Leszczyńskiej Strzechy Budowlanej dla zawodów murarskiego, ciesielskiego i dekarskiego.

W myśl ust. 4 art. 158 ustawy przemysłowej do podania o dopuszczenie do egzaminu mistrzowskiego należy dołączyć: 1) świadectwo złożenia egzaminu czeladniczego i 2) świadectwo (świadectwa) odbycia conajmniej trzyletniej praktyki czeladniczej, — lub 1) kartę rzemieślniczą, 2) zaświadczenie władzy przemysłowej I instancji o samoistnem nieprzerwanem wykonywaniu rzemiosła w ciągu 6 lat, oraz 3) świadectwo szkolne z ukończenia szkoły dokształcającej zawodowej, albo świadectwo stwierdzające posiadanie wykształcenia, uznanego przez państwowe władze szkolne za równowartościowe z wykształceniem, jakie daje ukończenie publicznej szkoły dokształcającej zawodowej, albo świadectwo z ukończenia kursów dokształcających zawodowych, lub zamiast powyższych dokumentów — dowód stwierdzający uprawnienie kandydata do kształcenia uczniów przed dniem 16 grudnia 1927 roku.

Do
PP. Prenumeratorów i Czytelników „Rzemiosła"

Administracja „Rzemiosła" zawiadamia, że z dniem 1-go kwietnia 1935 roku wprowadza następujący system załatwiania prenumeraty i rozrachunków administracyjnych:

a) zgłoszenia na prenumeratę i wszelkie wpłaty można załatwiać również przez poszczególne Izby Rzemieślnicze, które zyskują uprawnienia filij wydawnictwa „Rzemiosło",

b) reklamacje dotyczące wysyłki czasopisma, zmiany adresu itd., należy kierować bezpośrednio do centrali wydawnictwa.

c) w sprawach redakcyjnych należy w zasadzie zwracać się również bezpośrednio do centrali wydawnictwa, można jednakże korzystać z pośrednictwa filij (Izb).

d) warunki prenumeraty wynoszą dla szkół, zakładów naukowych, muzeów i t. p. zł. 8.— rocznie, zł. 4.— półrocznie i zł. 2.— kwartalnie, przyczem wszelkie opłaty należy uiszczać zgóry.

Dla niewymienionych wyżej warunki prenumeraty obowiązują wg. cennika umieszczonego na ostatniej stronicy czasopisma.

×

Zgodnie z ostrzeżeniami, zamieszczonemi w poprzednich numerach Administracja „Rzemiosła", wstrzymała wysyłkę czasopisma wszystkim abonentom zalegającym w opłacie prenumeraty w ciągu jednego kwartału.

W związku z tem otrzymujemy dziesiątki listów z zawiadomieniem o chęci uiszczenia wpłaty i prośbę o wysłanie wszystkich wstrzymanych numerów tegorocznych.

Prośbom tym nie zawsze możemy zadośćuczynić, gdyż Wydawnictwo nie magazynuje zbędnego zapasu czasopisma.

Celem uniknięcia jakichkolwiek nieporozumień z tego powodu na przyszłość, Administracja uprzedza PP. Prenumeratorów, że w końcu każdego kwartału wstrzymywać będzie automatycznie wysyłkę czasopisma zalegającym w opłacie za jeden kwartał, bez jakiejkolwiek gwarancji, czy wstrzymane numery będzie można później dosłać.

Powyższe nabiera ważności **od 1-go kwietnia r. b.** Administracja przypomina zaitneresowanym, aby w interesie własnym akuratnie regulowali należności za prenumeratę „Rzemiosła".

Administracja tygodnika
„Rzemiosło".

Wydawca: Związek Izb Rzemieślniczych R. P. **Redaktor: WŁADYSŁAW GINDRICH**

Prenumerata: kwartalnie zł. 2.40, półrocznie zł. 4.80, rocznie 9.60.
Ceny ogłoszeń: $^1/_1$ strony — zł. 300, $^1/_2$ — zł. 160, $^1/_4$ — zł. 85, $^1/_8$ — zł. 45, $^1/_{16}$ — zł. 22.50

Druk. „Współczesna", Sp. z o. o., Szpitalna 10.